GŁOS POMORSKI

Nr. 293 — Rok 3. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 50000 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcz. **1.906.250** mk., przedpłata na poczcie z odnoszeniem do domu miesięcz. **1.9 1.250** mk. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 1.980.000 mk., do Niemiec 2.010,000 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 5,— frc., do Anglji 0,8 shilling, do Stanów Zjednoczonych 35 cents. W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądań z niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty — Przy waloryzacji obowiązuje odpowiednia dopłata. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy Grudziądz, Bank Związku Sp. Zarobk. Danziger Privat-Aktienbank Gdańsk i Grudziądz — P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekow Gdańsk nr 2980. Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr **201193** Miejsce płatności wykonania Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski. Wiersz wysokości milimetra w **dziale ogłoszeniowym** na stronie 8-łamowej 30.000 mk., w **dziale reklamowym na** stronie i 3-łam. przed tekstem 150.000 mk., wśród tekstu 90.000, za tekstem 70000 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla **Niemiec** dochodzi 150% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłómaczenia oblicza się 20% nadwyżki — **Rachunki** są natychmiast płatne, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące. Każda nowa podwyżka taryfy obowiązuje wszystkie ogłoszenia zlecane przed dniem zmiany cen. — **Administracja nie przyjmuje** odpowiedzialności za terminowe umieszczenia ogłoszeń.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz 11-tej do 12-tej w południu

Redakcja i Administracja GrobIowa 27/29. | **Grudziądz,** niedziela, dnia 23-go grudnia 1923. | Telefon nr. **50** i **51.**

Ustawa o specjalnych pełnomocnictwach dla Prezydenta Rzeczypospolitej.

Prezydent Rzplitej ma prawo wydać rozporządzenia z mocą ustaw, ale jedynie w sprawach dotyczących sanacji skarbu. — Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej Sejm przyjmuje tylko do wiadomości.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 22 grudnia.

Zapowiedziany przez p. Premiera Wł. Grabskiego projekt ustawy o wyjątkowych pełnomocnictwach dla p. Prezydenta Rzeczypospolitej w zakresie sanacji brzmi następująco:

ART. 1.

Upoważnia się Prezydenta Rzplitej do wydania do dnia 31 grudnia 1924 r. na podstawie uchwał Rady ministrów **rozporządzeń z mocą ustaw dla przeprowadzenia sanacji skarbu i reformy waluty.** Upoważnienie to dotyczy w szczególności:

1) zmian w postępowaniu w dziedzinie podatków i opłat oraz w terminach ich płatności;

2) zaciągnięcia pożyczek państwowych, do wysokości **500 miljonów franków złotych** oraz ustalenia warunków tych pożyczek, względnie nadania im specjalnych gwarancyj, o ile jednak nie będą one połączone z alienacją lub wydzierżawieniem monopoli i kolei państwowych;

3) **Zmiany statutów państwowych** instytucyj kredytowych i instytucji kredytu długoterminowego;

4) ustalenie **nowego systemu monetarnego** i wprowadzenia go w życie;

5) ustalenia **sposobu przejścia na nową walutę,** określenia relacji marek polskich do przyszłej jednostki monetarnej i likwidacji PKKP.;

6) zatwierdzenie **statutu Banku Emisyjnego,** udzielanie mu przywileju emisji biletów bankowych, przekazania mu w drodze alienacji części majątku państwowego niezbędnego dla jego działalności oraz zawarcie z Bankiem Emisyjnym umowy ustalającej stosunek jego do rządu;

7) przerachowanie zobowiązań publicznych i prywatno-prawnych na nową walutę oraz sposobu i terminu ich spłat;

8) konwersji i konsolidacji pożyczek i zobowiązań państwowych;

9) **sprzedaży państwowych przedsiębiorstw przemysłowo-handlowych do łącznej sumy 150 miljonów franków;**

10) zastosowania niezbędnych dla uniknięcia deficytu budżetowego **oszczędności w gospodarce państwowej** drogą zmian w granicach konstytucją określonych, organizacji w zakresie działania i postępowania władz i urzędów państwowych administracyjnych, względnie do ich zwiększenia z wyjątkiem ministrów, jakoteż przekazywania samorządom niektórych zadań i czynności sprawowanych dotąd przez organy państwowe przy równoczesnem zapewnieniu samorządom odpowiednich źródeł dochodu.

ART. 2.

1) Rozporządzenia p. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydane na podstawie niniejszej ustawy winny być **podawane do wiadomości Sejmu i Senatu.**

ART. 3.

Ustawa niniejsza obowiązuje na cał. obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

ART. 4.

Wykonanie powierza się **ministrowi skarbu,** a w zakresie punktu 10 art. pierwszego również prezesowi Rady ministrów.

ART. 5.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Anglja uznaje Sowiety?

LONDYN, 21. 12. (Pat.) Dyplomatyczny sprawozdawca „Evening Standart" donosi, że w angielskich kołach rządowych czynione są przygotowania do uznania Rosji sowieckiej. Partje liberalna i robotnicza oraz pewna liczba posłów konserwatywnych nowej izby są zwolennikami uznania Rosji sowieckiej.

Anglja zrywa stosunki dyplomatyczne z Afganistanem.

Londyn, 21. 12. (Pat.) Rząd angielski postanowił nie nawiązywać stosunków dyplomatycznych z Afganistanem tak długo, dopóki emir afganistański nie udzieli zadośćuczynienia za morderstwo, popełnione przez tubylców na oficerach angielskich i ich żonach.

Wszystkie kobiety obywatelki angielskie zostały wezwane do opuszczenia terytorjum Afganistanu.

Zarządzenie to uważane jest za pierwszy krok do odwołania z Afganistanu angielskiego ministra pełnomocnego i do zamknięcia komunikacji przez Tybet.

Władze angielskie jednak nie maja zamiaru wysłania do Afganistanu jakiejkolwiek ekspedycji karnej.

PARLAMENT ANGIELSKI ZBIERZE SIĘ 15 STYCZNIA.

Londyn, 21. 12. (Pat.) Ogłoszono oficjalnie, że otwarcie parlamentu przez króla nastąpi w dniu 15 stycznia roku p.

PREZYDENT COOLIDGE USTĘPLIWY WOBEC ROSJI?

Wiedeń, 20. 12. (Pat.) Wedle informacji dziennika „Neue Freie Presse" prezydent Coolidge rzekomo pod wpływem senatorów i posłów, którzy niedawno bawili w Rosji, **skłonny jest okazać wobec rządu moskiewskiego większą ustępliwość.**

BANKNOTY PO 10 MILJONÓW.

Warszawa, 21. 12. (Pat.) P. K. P. P. puszcza w obieg **począwszy od dnia 21 grudnia 1923 r. banknoty wartości marek 10 miljonów.**

Giełda pieniężna

z dnia 22 grudnia

Złoty polski	629 000
Marka niemiecka	—
Dolary Stanów Zjedn.	6.000.000
Franki francuskie	309 000
Franki belgijskie	272.000
Franki szwajcarskie	1.048 000
Funt szterling ang.	26.180 000
Liry włoskie	260.000
Guldeny holenderskie	2.275.000
Korony szweckie	1.575.000
Korony duńskie	1.072.000
Korony norweskie	888.000
Korony czeskie	179 000

Wyjątkowe pełnomocnictwa

dla Prezydenta Rzplitej.

Grudziądz, 22 grudnia.

Państwo polskie w dziele sanacji skarbu przeżywa znamienny okres, mogący mieć niebywałe znaczenie w całem naszem życiu gospodarczem. —

Jak wiadomo, na ostatniem posiedzeniu Sejmu Rząd wniósł **projekt ustawy o wyjątkowych pełnomocnictwach dla Prezydenta Rzplitej w zakresie sanacji skarbu i reformy walutowej.** (Projekt ów podajemy na innem miejscu.)

Pojawienie się samej koncepcji tego rodzaju w naszem życiu państwowo-twórczem nasuwa niejedne uwagi. —

Przedewszystkiem rząd, społeczeństwo odczuwa, że tak dalej trwać **w stanie chaosu gospodarczego jest to samobójstwo, którego skutków nie da się wprost przewidzieć,** i którego skutki niebawem mogłyby stać się **katastrofalne.**

W społeczeństwie szerokim nurtem płynie tęsknota za jakiemś wyjściem ze stanu bezładu, ze stanu, w którym życie dla szerokich warstw pracujących staje się ciężarem i rozpaczą. —

Trzeba więc było się chwycić środka **radykalnego.** Rząd odczuł ogólny sentyment i dlatego samo wniesienie powyższego projektu ustawy, którego uchwalenie przez Sejm jest koniecznością nieodzowną — stanowi poważny plus w zabiegach nowego rządu około wyjścia ze stanu bezładu i gospodarczego chaosu.

I nic to, że sama ustawa taka **podważa zasadę parlamentaryzmu,** jeśli więc Sejm uchwali tę ustawę, a **uchwalić musi,** kierując się naglącą potrzebą chwili, tym samym udowodni, że powoduje nim najwyższe prawo, jakiem jest „Salus rei publicae." —

Głos powszechnej opinii już dawno domaga się, i żąda, aby **zaprzestano eksperymentu,** a zabrano się do pracy twórczej pracy, któraby zapoczątkowała nową erę w naszem życiu społeczno-państwowem. —.

Wejście w życie ustawy o szerokich pełnomocnictwach dla Prezydenta Rzeczypospolitej może być **poważnem cięciem wrzodu** który na organizmie społecznym rozrastał się do potwornych rozmiarów, grożąc komplikacjami natury gospodarczej, społecznej, polityczne. —

Społeczeństwo całe wita z ulgą pierwszy poważny krok rządu i z uzasadnioną nadzieją oczekuje, że Sejm robiąc ofiarę ze swego przywileju zbiorowego na rzecz najwyższej jednostki, kieruje się li tylko dobrze pojętym, własnym i przyszłych pokoleń interesem. —

Jest to poważny plus w charakterystyce tego społeczeństwa, które będzie umiało się wznieść ponad utarty szablon demokratyzmu na rzecz mądrej zasady, która rzadko zawodzi, **zasady rządów silnej ręki.** —

Czy Polska wejdzie do Małej Ententy?

Grudziądz, 22 grudnia.

Czeskie koła rządowe lansują w prasie zagranicznej pogłoskę, jakoby Polska na najbliższej konferencji państw Małej Ententy miała zamiar wejść w skład tej konstelacji politycznej.

Jakkolwiek pogłoska ta — według naszych wiadomości — pozbawioną jest wszelkich podstaw, to jednak przy tej sposobności zaznaczyć warto w kilku słowach tosunek nasz do Małej Ententy.

O ile Polska do Małej Ententy nie wstąpiła, to przedewszystkiem dlatego, że Czesi odgrywają w niej rolę dominującą, i że stanowi ona instrument czeskiej polityki.

Nie mamy ochoty wyciągnąć dla Czech kasztanów z ognia i **narażać na szwank naszych dobrych stosunków**

z Węgrami, do których chcemy się odnosić w myśl wskazań historycznej przyjaźni.

A przecież Mała Ententa zwrócona jest frontem przeciw Węgrom i gwarantuje tylko traktaty w Saint Germain i Trianon.

O gwarancji, że traktat ryski nie może być naruszony i że w razie naruszenia tego traktatu państwa Małej Ententy mają solidaryzować się z Polską, Mała Ententa nie chce nawet słyszeć.

Polska uważa, że pokój i stabilizację stosunków Europy środkowej i wschodniej zabezpiecza dostatecznie nasz traktat z Francją i z Rumunją.

Przystąpienie Polski do Małej Ententy, któreby Czechom przysporzyło dużo korzyści, byłoby dla nas istotną szkodą.

Narazilibyśmy się np. Włochom, którzy w Polsce chcą widzieć czynnik, mogący przeszkodzić przyszłemu blokowi rosyjsko-czesko-jugosłowiańskiemu, a nie pomost, po którym kiedyś rosyjscy kozacy mogliby przywędrować nad Adrjatyk.

A tego rodzaju zadrażnienie stosunków nie leży wcale w naszym interesie.

Opinja polska zdaje sobie doskonale sprawę z sytuacji. Co do rządów, to w różnych czasach rozmaicie bywało.

W każdym razie wiadomo nam, że Polska nie złożyła wobec państw Małej Ententy żadnych wiążących przyrzeczeń i że może bez narażenia się na zarzut niesłowności działać zupełnie swobodnie.

Nowy kierownik min. spraw zagr. p. Bertoni winien być ostrożny i nad każdą czeską notą w sprawie Małej Ententy zastanowić się dokładnie.

Gdyby zaś do czasu konferencji Małej Ententy nastąpić miało objęcie spraw zagranicznych przez posła M. Zamoyskiego, to ten obowiązek spadłby na niego, jako ministra.

P. hr. Zamoyski, przybywając z Paryża musiałby zresztą potwierdzić, żenasze negatywne stanowisko wobec Małej Ententy nie jest już w obecnej fazie przykrością także i dla Francji.

Z ostatniej chwili.

Rząd Grabskiego uzyskał votum zaufania.

Nieprzyjęcie rezygnacji Marszałka Rataja. Dyskusja nad ekspose Grabskiego — Wyjaśnienia Premjera. Wniosek posła Chacińskiego przeszedł 193 głosami przeciwko 76. Obowiązek stosowania wskaźnika drożyźnianego. Następne posiedzenie Sejmu 4 stycznia 1924.

Warszawa, 21, 12. (PAT.) 90-te posiedzenie Sejmu. W pierwszem czytaniu odesłano do komisji skarbowej **rządowy projekt ustawy o wyjątkowych pełnomocnictwach.** Wpłynął wniosek p. Dębskiego (Piast): **Sejm nie przyjmuje do wiadomości rezygnacji** marszałka Rataja. Wniosek uchwalono wszystkimi głosami przeciw głosom Wyzwolenia i Jedności Ludowej.

Przystąpiono do dalszych rozpraw nad ekspose.

P. Thugutt (Wyzw.) zarzucił poprzedniemu rządowi brak odwagi stanięcia przed Izbą. Do obecnego rządu stronnictwo mówcy zaufania w zupełności nie ma, natomiast ma zaufanie do charakteru p. Grabskiego i do jego zdolności zawodowych i poparcia nie odmawia z zastrzeżeniem, że wszystkie ciężary muszą obarczać równomiernie wszystkich. Wyjątkowe pełnomocnictwa muszą być specjalnie przemyślane.

P. Chaciński (Chrześc. Dem.) traktuje rząd jako rząd konieczności państwowej. W pracy nad pacyfikacją kraju i złagodzeniem walk partyjnych rząd znajdzie poparcie. W końcu mówca wnosi: Sejm przyjmuje oświadczenie prezesa Rady Ministrów do wiadomości.

P. Barlicki (P. P. S.): Klub wstrzyma się od głosowania, uzależniając dalszy stosunek od postępowania rządu.

P. Dębski (P. S. L.) Poparcia rządowi nie odmawia, zastrzegając bliższe określenie stosunku od zachowania się rządu wobec reformy rolnej. Co się tyczy specjalnych pełnomocnictw, klub mówcy zastrzega sobie stanowisko po zaznajomieniu się z niemi.

P. Reich (kl. żyd.) odmawia zaufania obecnemu rządowi wskutek obecności w nim generała Sosnkowskiego, który pierwszy ograniczył w armji uprawnienia Żydów. Klub żydowski zachowa wolną rękę i poprze usiłowania rządu w kierunku naprawy skarbu.

P. Wasynczuk (klub ukr.) będzie głosował przeciw votum ufności.

P. Hertz w imieniu klubu N. P. R. oświadcza, że będzie popierał rząd pod warunkiem, że będzie dążył do naprawy skarbu przez równomierne rozłożenie ciężarów podatkowych na wszystkie warstwy.

P. Karau (kl. niem.) nie może udzielić zaufania.

P. Taraszkiewicz (kl. białoruski) zaufania odmawia.

P. ks. Okoń przeciw rządowi.

P. Łańcucki (komunista) odmawia zaufania rządowi.

Zabiera głos p. prezes Rady Ministrów Grabski: Oświadczenia przedstawicieli stronnictw w Sejmie napawają mnie przekonaneim, że **naprawę skarbu** istotnie wszyscy uznają za cel tak ważny, że rząd. ktry sobie ten cel stawia, może liczyć na współpracę w Sejmie. Jeżeli zabieram teraz głos to dlatego, by dać krótkie wyjaśnienie niektórych ustępów poprzedn. przemówienia mojego, które wskutek swej lakoniczności nie zostały dostatecznie zrozumiane.

Rząd może liczyć na poparcie Sejmu

Stosunku do mniejszości narodowych nie określiłem, bo uważałem, że ogólne stanowisko rządu, zapowiadającego bezpartyjność i pokojowość daje już punkt wyjścia do zrozumienia, jakim będzie ten rząd w stosunku do tych wszystkich, którzy się uważają za pokrzywdzonych. Zresztą sądzę, że takie sprawy, których załatwienie wymagałoby bardzo ciężkich starć wewnętrznych i wytworzyłoby dużo trudności w państwie, nie mogą przed sanacją wysuwać się na czoło zagadnień w państwie i Sejmie, gdyż to utrudniłoby oczywiście sanację.

Wyjaśnień wymaga szczególnie ustęp, tyczący się reformy rolnej. Otóż stanie się **niemożliwym**, jeżeli naprawa skarbu nie zostanie szybko dokonaną. Najbiedniejsze warstwy włościańskie mają możność korzystania z reformy rolnej tylko przy dobrej walucie. Drugi ustęp wymaga jeszcze bliższego wyjaśnienia. Mówiłem, że rząd będzie się starał, aby naprawa skarbu dała się osiągnąć bez narażenia zdobyczy w postępie społecznym. Za jedną z takich zdobyczy uważam ustawę o reformie rolnej. Otóż jeżeli rząd wyraźnie zaznaczył, że ustawę tę uważa za postęp społeczny i jeżeli są potrzebne zmiany w tej ustawie, to chce, aby te zmiany zostały przeprowadzone w atmosferze tego pokoju i porozumienia jaka do naprawy skarbu jest potrzebna.

Zdaje mi się, że te wytyczne zdołają uspokoić tych, którzy mogą mieć obawy, że program, koncentrujący wszystko w naprawie skarbu, może istotnie być dla jakiejkolwiek strony niebezpiecznym.

P. marszałek: W toku dyskusji został zgłoszony wniosek p. Chacińskiego: Sejm przyjmuje oświadczenie prezydenta ministrów do wiadomości.

Po odbyciu imiennego głosowania odłożono ogłoszenie wyniku na później i przystąpiono do **trzeciego czytania ustawy** rozciągającej na obszar Kongresówki ustawę o ubezpieczeniach robotników od wypadków, obowiązującej w b. zaborze austrjackim. Ustawę bez dyskusji przyjęto w trzeciem czytaniu poczem p. marszałek zarządził 1-godzinną przerwę.

Po przerwie przystąpiono do noweli, mówiącej o skreśleniu art 89 ustawy **o podatku majątkowym.**

P. Jaroszyński (Chrześc. Nar.) wniósł o odrzucenie wniosku.

wie. P. Tadeusz Proszyński (Z. L. N.) jest przeciwny tej noweli.

Po przemówieniu sprawozdawcy p. Malinowskiego zarządzono głosowanie imienne.

Przed obliczeniem głosów p. marszałek ogłosił wynik głosowania imiennego **nad rezolucją p. Chacińskiego w sprawie votum ufności dla rządu. Rezolucję przyjęto 193 głosami przeciw 76, przyczem 11 kartek było nieważnych i 3białe.**

Aby płace doszły do normy przedwojennej.

Przystąpiono do ustawy o obowiązkowem stosowaniu wskaźnika drożyźnianego. Referował p. Rusinek (P. S. L.) Komisja proponuje rezolucję. Wzywa się rząd:

aby w razie, jeżeliby wskaźnik wzrostu kosztów utrzymania w dwu po sobie następujących okresach badania dosięgnął 50 proc., rząd ustalił długość okresu badania na jeden tydzień. Komisja proponuje pozatem wprowadzenie do ustępu drugiego art. 1 słów: minimum utrzymania. Należy bowiem dażyć do tego, aby płace doszły do normy przedwojennej.

P. Heller (kl. żyd.) uważa, że okres jednotygodniowy jest niezbędny i wnosi o rozciągnięcie tej ustawy do końca 1925 roku.

P. ks. Lutosławski (Z. L. N.) oświadcza się za ustawą z pewnem zastrzeżeniem co do sposobu jej przeprowadzenia. W drugiem czytaniu zawierała ona przepisy niedokładne. Co się tyczy **złośliwego używania lokautu jako szantażu na państwie, to należy dać władzom szerokie uprawnienia dla przeciwdziałania temu.**

P. Żuławski (P. P. S.) uważa, że okres obliczeniowy powinien być jak najkrótszy.

P. Rudnicki (Z. L. N.) zwraca uwagę na niebezpieczeństwa ustawy dla drobnych warsztatów, zatrudniających mniej, niż 4 robotników. Te zakłady zwłaszcza jeżeli charakter ich pracy jest sezonowy. nie mogłyby (?) wypłacić pensji wedle tej ustawy, przez co ustawa zaszkodziłaby samym pracownikom.

P. Langer (Wyzw.) stawia rezolucję, aby rząd w rozporządzeniu wykonawczem do ustawy ustalił jako **termin wypłacenia** dodatku drożyźnianego trzeci dzień po ogłoszeniu go przez Urząd Statystyczny.

P. Brzeziński (NPR.) stawia poprawkę do art. 1 aby ustawa stosowała się także do rolnictwa i przemysłu z niem związanego.

P. Schipper (kl. żyd.) stawia do art. 7 dodatek aby także sądy najwyższych instytucji, rozstrzygając spory o płace stosowały wskaźnik drożyźniany i przy egzekucji tych sum od pracodawców uwzględniały wzrost drożyzny od wyroku sądowego.

P. ks. Styczyński (ZLN.) stawia poprawkę do art. 10, aby ustawa obowiązywała do czasu wprowadzenia stałej waluty, anie jak proponuje ustawa do końca 1924 r.

Po przemówieniu sprawozdawcy p. Rusinka przystąpiono do głosowania. **W art. 1 przyjęto poprawkę p. Brzezińskiego i Ziemieckiego (PPS.)**, aby ustawa **dotyczyła zakładów**, zatrudniających niemniej **niż 4 pracowników.** W art. 3 przyjęto poprawkę **p.** Waszkiewicza i Ziemieckiego, aby komisje, których notowania będą obowiązujące na danym obszarze, wskazywało rozporządzenie ministra pracy.

P. marsz. ogłosił wynik głosowania nad nowelą do ust. o podatku majątkowym. Ustawę **przyjęto 230 głosami przeciw 95.**

Przystąpiono do ustawy o przepisach **o państwowym podatku dochodowym.** obowiązujących na całym obszarze Rzplitej Polskiej. Referent p. Wierzbicki (ZLN.) zaznaczył, że ich treść obejmuje następujące punkty:

1. rozciąga się ustawę na całe państwo,

2. nie potrąca się z dochodów sum wyłożonych na daninę lasową i podatek majątkowy,

3. 30 proc. w całem państwie a 40 proc. w Warszawie podatku dochodowego idzie na korzyść samorządu.

Chcąc wzmocnić fundusz skarbowy, podnosi się na **rok 1924 20 proc. stawek podatku dochodowego.**

Po dłuższej dyskusji ustawę przyjęto w drugiem i trzeciem czytaniu.

Następne posiedzenie Sejmu dnia 4. 1. 1924 r. o godz. 3 popoł. Na porządku dziennym ustawa o pełnomocnictwach, prowizorjum budżetowe trzecie czytanie noweli do podatku majątkowego i trzecie czytanie ustawy o wskaźniku drożyźnianym. Posiedzenia Sejmu odbędą się 4 i 5 stycznia, poczem nastąpi okres 2-tygodniowy wolny od posiedzeń sejmowych.

Paryż, 21. 12. (Pat.) W czasie dyskusji w izbie deputowanych sprawozdawca budżetowy Bokianowski, odpowiedział deputowanemu socjalistycznemu Lebasowi, oświadczył, że przyznanie kredytu Polsce i państwom Małej Ententy nie obciąża bynajmniej skarbu Francji, gdyż kredyty te realizowane będą **po 100 miljonów rocznie w bonach skarbowych,** od których procenty płacić będą dłużnicy.

Jeżeli kredyty te nie zostałyby przyznane, to państwa zainteresowane musiałyby **gdzieindziej szukać niezbędnej broni i amunicji, a robotnicy francuscy ponieśliby stratę wskutek braku pracy.**

Paryż, 21. 12. (Pat.) Dziś rano odbyło się pierwsze po powrocie sir Bradbury'ego z Londynu posiedzenie **komisji odszkodowań.**

Rozpatrywano **sprawę prośby Niemiec, dotyczącej przyzania prawa pierwszeństwa pożyczce w wysokości 70 miljonów dolarów na cele zakupu środków żywności.**

Komisja postanowiła zażądać od komitetu gwarancyjnego sprawozdania **o sytuacji Niemiec pod względem zaopatrzenia w zboże chlebowe i tłuszcze jadalne.**

Berlin, 21. 12. (Pat.) Kanclerz Rzeszy Marks oświadczył m. in., iż udzielenie Niemcom pożyczki zagranicznej jest koniecznością, ponieważ Rzesza **bez tej pożyczki nie będzie absolutnie w stanie, podołać swym zadaniom.**

Do Ligi Narodów — zaznaczył kanclerz — Niemcy **apelować nie będą, z powodu doznanych już przykrych doświadczeń. Kanclerz nie obawia się putchu ani ze strony lewicy, ani ze strony prawicy, obawia się jedynie zaburzeń głodowych w czasie obecnej zimy.**

Warszawa, 21. 12. (Pat.) Ministerstwo skarbu oraz przemysłu i handlu wydali rozporządzenie pobierania od niektórych kategorji towarów ceł **w efektywnem złocie.** —

Rozporządzenie to, mając zresztą charakter przejściowy, dotyczy tylko **towarów luksusowych.** których import jest ze względów gospodarczych najmniej pożądany i **nie spotkało się z opozycją sfer gospodarczych, a** wywołało natomiast **protesty ze strony kupców i przemysłowców gdańskich.**

Echem tych protestów są informacje pism gdańskich z dnia 19 bm., jakoby wysoki komisarz Ligi Narodów w Gdańsku zawiesił prowizorycznie polskie rozporządzenie, dotyczące uiszczania ceł w złocie.

Informacje te są **bezpodstawne.**

Jak się dowiadujemy, władze celne polskie już poprzednio na skutek starań sfer przemysłowych Gdańska **opóźniły dla Gdańska o tydzień wejście w życie rozporządzenia o pobieraniu ceł w złocie.**

Zwycięstwo rewolucjonistów meksykańskich.

Meksyk, 21. 12. (Pat.) **Generał Huerta ogłasza, iż powstańcy w sile 40.000 ludzi zajęli 10 stanów.**

Waszyngton, 21. 12. (Pat.) Dosłowny tekst noty, wystosowanej przez sekr. stanu Hughesa w odpowiedzi na notę Cziczerina brzmi jak następuje:

W obecnej chwili zdawałoby się, że niema powodów do rokowań. Jak to prezydent oświadczył, rząd Stan. Zjedn. nie zamierza handlować swojemi zasadami. Jeżeli rząd bolszewicki życzy sobie zwrócić obywatelom amerykańskim ich własność skonfiskowaną, lub dać im odpowiednią kompensatę, może to uczynić.

Jeżeli sowiety są gotowe uznać zobowiązania Rosji względem Stanów Zjednoczonych i odwołać dekret, wydany w sprawie odrzucenia tych długów, mają zupełną swobodę to uczynić.

W każdym razie te postanowienia powinny być powzięte w Moskwie i żadne konferencje ani rokowania nie są potrzebne.

Rząd Stanów Zjedn. ze swojej strony nie cofnie żadnych zobowiązań, ani też żadnych nie zaciągnie względem Rosji, lecz nieustanna propaganda, dążąca do obalenia istytucji amerykańskich jest kwestją o wiele poważniejszą.

Rząd amerykański nie rozpocznie rokowań, dopóki propaganda ta nie ustanie.

Po zamknięciu kroniki.

—** **Dziś już możemy uchylić rąbek tajemnicy** i zdradzić Czytelnikom tytuły niektórych aktualnych i beletrystycznych artykułów. które wejdą do świątecznego numeru „Głosu Pomorskiego", z poniedziałku, 24 b. m.

Na czele numeru pojawi się wspaniałym językiem napisana legenda świąteczna, pióra jednego z największych mistrzów stylu Reymonda.

Dalej wejdą do numeru świątecznego prace Józefa Karpińskiego, Władysława Bełzy, Kozickiej, Kalinowskiego i wielu innych.

Treść numeru urozmaicać będą poezje najznakomitszych twórców polskich epoki minionej i współczesnej, wśród nich nastrojowy wiersz St. Stwory, znanego poety krakowskiego.

Śmiało i bez przesady powiedzieć możemy, że będzie to jedyny tego rodzaju numer. w dotychczasowym dorobku dziennikarskim Pomorza. —

—** **Kasa Skarbowa** zawiadamia, że od 27 do 30 grudnia będzie pobierany podatek przemysłowy na rok 1924 z wsi w ratuszu II, pokój 40, w godzinach ½9—1 w południe.

Chałatowy Hannibal ante portas.

Jak jest w Wielkopolsce? — Żydzi zalewają Grudziądz. — Dzwon na trwogę.

W jednym z najpoważniejszych dzienników, w „Gazecie Warszawskiej“, czytamy refleksje, które budzą żywe zaniepokojenie. — Oto garść uwag, któremi dzielimy się z naszymi Czytelnikami. (Red.)

Grudziądz, 17 grudnia.

Kto pilnie śledzi **kroki żydowstwa, konsekwentnie i jawnie już dziś zdążającego do podboju b. dzielnicy pruskiej, ten musi** z wielkim niepokojem patrzyć na **wzrost ludności żydowskiej,** ujawniający się nieznacznie, ale stale i najzupełniej wyraźnie.

Z danych cyfrowych można stwierdzić, że do początku rb. absolutna liczba żydów zmniejszała się, gdyż przypływ był mniejszy od odpływu.

Jeżeli jednak wziąć się pod uwagę, skąd przybywali i dokąd odjeżdżali ci „obywatele w. m.“, to już oddawna dało się zauważyć, że stałym był odpływ żydów zagranicę i przypływ z innych dzielnic Polski.

Od lutego br. zaś **przypływ ten zwiększył się,** a jednocześnie odpływ zagranicę zmniejszył się o tyle, że **już liczba ogólna żydów zwiększa się stale i tylko w sierpniu i październiku zmalała o 2 żydów.**

Na ogół w ciągu 10 miesięcy rb. z innych dzielnic Polski **napłynęło do Poznania 231 i wyjechało 109 żydów — pozostało więc 122.** Z zagranicy w tym samym okresie przybyło 20, a wyjechało 18, czyli ogólna ilość tej kategorii mieszkańców — żydów zmalała o 61.

Ważnym jednak i niebezpiecznym w najwyższym stopniu dla tutejszego społeczeństwa jest **napływ żydów z reszty Polski.**

Dawni mieszkańcy kresów zachodnich wyznania mojżeszowego, są o tyle mniej szkodliwymi, że zniemczywszy się doszczętnie, stanęli poza, a raczej przeciwko społeczeństwu polsk.; czują, że nic tu do roboty nie mają i wynoszą się stale.

Na ich miejsce **natomiast napływają żydzi „polscy“, najniebezpieczniejsi, bo zajmujący jedna po drugiej placówki ekonomiczne** i gromadzący w swych rękach moc **akcyj bankowych i przemysłowych.**

Dziwnie wobec tych **„polskich“** żydów zachowuje **się społeczeństwo wielkopolskie.**

Tak odpornie i tak skutecznie żydów niemieckich od lat prawie 40 rugujący Wielkopolanie, nie okazują koniecznego wstrętu jakoś ku żydom „polskim“, bo nietylko sprzedają im akcje, nietylko dopuszczają ich do spółek etc., ale coraz częściej się trafia, że **nazwiskami swemi pokrywają interesy,** finansowane częściowo, lub w całości przez tych przybyszów.

Sklepy żydowskie jawnie, aczkolwiek dotychczas nieliczne jeszcze, robią jednak dobre interesy widocznie, skoro istnieją i rozwijają się. Taki „Marcin (?) Witkowski“, żydowski sklep konfekcyjny, cieszy się **liczną klientelą** — przeważnie, rzecz prosta, **polską!**

* * *

Podobnie potworne zjawisko obserwujemy i u nas na Pomorzu. — W takim Grudziądzu z przerażeniem spostrzegamy, jak wciskają się żydzi do wszystkich dziedzin życia społecznego, jak kabarety, orkiestry i t. d. i t. d. — a już **dziena handlu, zwłaszcza handlu pośredniczego, specjalną cieszą się sympatją** tych pejsatych żydowinów, pasożytujących na niedomaganiach naszego życia gospodarczego. —

Znawcy stosunków toruńskich i grudziądzkich twierdzą a zdaje się nie bez słuszności, **że miasto nasze pod względem stopniowego zażydzania się wyprzedza** znacznie Toruń. —

Wystarczy przejść się **ulicą Mickiewicza, Starą, Groblową** i szeregiem innych, a ujrzymy, jak wyrastają sklepy jedne po drugich, a niestety, często również **i sromotnie przytulone polskiemi nazwiskami (!!).**

Czyja w tem wina?

Czy tam, gdzie jest sprężystość i czujność administracyjna, czy tam, gdzie społeczeństwo stalowo odporne jest — może mieć miejsce fakt podobnego zaśmiecania naszego życia zbiorowego?

Nie siejmy nienawiści, lecz **dzwońmy na trwogę w obronie naszych dóbr,** pięknych miast i wiosek, czystości zasad. —

Czy chcemy dzielić los **miasteczek wschodnio-kresowych,** b. Kongresówki i Galicji?

Mamyż dobrowolnie oddać się **w pacht żydom** zawsze i wszędzie godzącym w naszą egzystencję społeczno-państwową?

Otwórzmy oczy, i nadstawmy uszu, gdyż idzie potworny, nienawiścią ku nam ziejący, brudny chałatowo-pejsaty wróg państwu przybysz który **opluć chce perle Polskiej Korony, Pomorze, swym gadzinowym, jaszczurczym jadem.**

Jeszcze czas, ale może być niezadługo już bardzo późno. —

Pejsaty i jarmułkowo-chałatowy-Hannibal ante portas!

—** **Ofiary.** Z okazji zbliżających się Świąt złożyli urzędnicy Starostwa i Wydziału Pow. 20.000.000 mk. na cele dobroczynne. Z tych przeznaczono 12.000.000 mk. na „Towarzystwo św. Wincentego a Paulo w Małem Tarpnie“ i 8.800.000 mk. na Kuchnię Ludową w Grudziądzu.

Zamiast życzeń świątecznych i noworocznych składają Państwo Wirscy kwotę 1 miljon marek na „Sierociniec.“

Migawki.

Przedświąteczna gorączka.

Mróz. Słońce kokietuje ludzi, którzy w jakimś dziwnem rozgorączkowaniu biegają to tu to tam.

Święta...

Zakupy, targ, miljony, brak gotówki. —

Jakaś jejmość ciągnie ogromną choinkę trotuarem najludniejszej ulicy.

W tem drzewko zahacza o cylinder i binokle jakiegoś paskarza, no i zrzuca mu je na ziemię.

— Pani to świństwo — oburza się starszy pan.

— Nie to tylko święta — lakonicznie odpiera zaczepiona.

— Ach święta — uspakaja się paskarz.

Ktoś komuś wyciąga z kieszeni portfel.

Dwóch dżentelmanów obserwuje to, z pod oka.

— Idę ostrzec, że go okradają.

— Daj spokój, wszak myśmy też od tego zaczynali.

— Prawda zresztą święta.

Krzyk, zakręcenie głowy, słońce, mróz.

Bezhołowie zaciera ręce.

— Proszę nie śmiecić — krzyczy policjant.

— Mama mię posłała po — likier — urąga mu jakiś oberwaniec.

Rytm ulicy dźwięczy zwartem tętnem wybijanych zębów, tłuczonych szyb, urażanych nagniotków.

A przez ten cały gwar i zamieszanie patrzą niewypowiedzianie smutne oczy biedaka, który od dwóch dni nie miał nic w ustach i marźnie w podartych łachmanach.

Na gałęziach drzew pozawieszał szron czyjeś bosne i przesmutne łzy... Zg.

Zygzaki.

Z maleńkich tragedyj.

Z budynku szkolnego wysypuje się rój chłopców. Twarze rozradowane, oczy roziskrzone radością.

— Świadectwa.

— Janek, jutro będziemy w domu.

— Te Franek, nie „bój się“, bo jak wrócę, to...

Pięść ściska się groźbą. Ale już za chwilę składa się do serdecznego uścisku.

— Wesołych Świąt!

Hej młodość!

Pakunek pod pachę i wio na dworzec!

— Proszę bilet do Wąbrzeźna, tu zniżka. Pół trzeciej!

— Kolej podrożała od dzisiaj o 100 proc. — leci z okienka bezwzględny głos kasjera.

— To... to co ja zrobię, mam tylko...

— Proszę iść do kogo pan chce na skargę, a mnie nie zabierać czasu!

Droga powrotna do zimnego małego pokoiku.

Nie będzie już świąt, nie zobaczy rodziców, w wilję sam jeden w zimnym, obcym pokoju...

A tam gdzieś w małym domku czekać go będą, zajaśnieje choinka, tak jak w latach minionych... Zg.

Z dnia.

Świąteczne kłopoty.

Panna Honorata chce kupić coś narzeczonemu na „gwiazdkę.“

Wzięła „à conto“ połowę styczniowej pensji i zaczyna wędrówkę po sklepach.

— Proszę mi dać jakąś ładną drobnostkę!

— Służę Pani — trzepie kupiec — śliczny kałamarz 100 miljoników, lichtarzyk srebrny 75, spinki 50...

Niestety. Panna Honorata ma tylko 15 miljonów.

— To za drogo — powiada.

— Ot tu śliczne kryształowe lusterko, cena przedwojenna tylko 15 miljoników.

— Nie, nie wezmę, wszystko takie drogie, a lusterko, to przecież nie wypada...

Idzie dalej...

Wszędzie ceny obracają się w sferze „wyższej matematyki“ — miljony, miljardy, franki, dolary.

— Śliczny szaliczek — powiada subjekt, gdzieś w dwudziestym z kolei sklepie — cena 50 miljonów, dla „paniusi“ 45!

Wychodzi!

— Ano, trzeba kupić mu to lusterko.

— A, wróciła pani. Proszę jest lusterko! Cena 25 miljonów...

— Jakto?!

— W tej chwili doniesiono nam, że kolej podrożała, a my regulujemy ceny według kolei...

I znów wychodzi.

— A kiedy tak się nie ożenię. — decyduje p. Honorata — wstępuję do klasztoru, a pieniądze złożę na dobry cel.

Na drugi dzień w rubryce podziękowań miejscowego pisma widniała notatka:

„Wspaniała ofiara na biednych. Panna N. N. złożyła na biedne dzieci 15 miljonów marek.“

Przeczytawszy pana Honorata, blado się uśmiechnęła:

— Ci przynajmniej mnie ocenili. „Wspaniała ofiara“ za którą nie można było głupiego lusterka kupić...

J. W. K.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: Nidziela Zenona. **Wschód słońca 8.12 zachód 8.46. Wschód księżyca 4.31 zachód 7.40**

Nowe utrudnienia przy wyjeździe do Ameryki.

Do ostatniego czasu konsulat amerykański, żonom jadącym do mężów zamieszkałych w Ameryce oraz dzieciom do lat 16 udzielał wizy bez żadnych ograniczeń.

Ostatnio na tym punkcie zaszły bardzo ważne zmiany. Udzielane będą wizy tylko tym żonom i dzieciom, po które z Ameryki przyjadą ich mężowie i rodzice.

Mnożna za styczeń do poborów urzędn.

Rada ministrów ustaliła mnożną do poborów urzędniczych na dzień 1-go stycznia 1924 r. w wysokości 165.109.

Przeciwko bandytyzmowi w pociągach kolejowych.

W ostanich czasach coraz częściej zdarzają się napady bandyckie na publiczność podróżującą pociągami kolei żelaznych. Ministerjum kolei winno zarządzić, by dyrekcje kolejowe zarządziły natychmiast w wagonach, posiadających osobne przedziały, z zasuwanemi

Wielkie zbrojenia powietrzne Rosji.

Bolszewików zaopatruje w aeroplany... Francja. — Prócz Francji, Holandja wykonuje zamówienia rosyjskie.

Paryż, w grudniu 1923 r.

Bolszewicki rząd rosyjski nie przestaje powiększać swej floty powietrznej zarówno handlowej jak wojennej.

Po ważnych zakupach aerplanów uczynionych w Anglji, po wielkich zamówieniach u Fokkera w Holandji przyszła obecnie **kolej na Francję.**

Prasa francuska już się niepokoiła, że zamówienia bolszewickie omijają francuskie fabryki aeroplanów, jak się jednak obecnie okazuje była to tylko **zwłoka wynikła wskutek pertraktacji,** które obecnie weszły na tory dobrego porozumienia.

W Paryżu od trzech miesięcy siedzi lotnik rosyjski obecnie oficer bolszewicki, nazwiskiem Egiszewski, wysłany przez bolszewików w towarzystwie mechaników, który obecnie wypróbowuje aeroplany, które nabywa rząd bolszewicki za pośrednictwem swojego komisarjatu dla handlu zagranicznego.

Dopiero wypróbowany aparat zostaje wysłany do Moskwy. W ten sposób kupił już Egiszewski 54 aeroplany w fabryce Hanriot i 12 aeroplanów w fabryce Morane, różnych typów.

Aeroplany te są przeznaczone do bolszewickich szkół lotniczych.

Dalsze zakupy postępują, ponieważ zamówienia sowieckie na aeroplany we Francji opiewają na sumę **10 miljonów rubli złotych.**

Z tego widać, na jak szeroką skalę zakrojone są bolszewickie plany lotnicze. Niedawno bolszewicy rozpoczęli wywozić z Londynu aeroplany zakupione w Anglji: pierwszy transport 13 aeroplanów już odpłynął z Londynu na okręcie noszącym nazwę „Leonid Krassin".

Obok tego zamówili bolszewicy w Holandji dostawę 500 aeroplanów wojennych, w słynnej firmie Fokker. Wobec czego — jak donosi „Het-Volk" holenderski — firma Fokker rozpoczęła budować trzecią fabrykę aeroplanów w Rotterdamie obok dawnych w Amsterdamie i w Zeere. Wszystkie te fabryki pracują obecnie wyłącznie dla sowietów i Ameryki.

Dla nas jednak niewątpliwie najbardziej interesującą jest dostaw aeroplanów dla bolszewików przez Francję.

---

drzwiami, łańcuchy bezpieczeństwa umożliwiające zamykanie przedziałów od wewnątrz. Łańcuchy takie były przed wojną w powszechnem użyciu. pozwalając zmęczonym podróżnym bezpiecznie zasypiać podczas jazdy.

Projektowane ulgi na kolejach polskich

Poza grupami będą mogli korzystać z ulg kolejowych i pojedyncze osoby.

Przy przejazdach większej ilości uczestników w celach kulturalno-oświatowych, krajoznawczych, sportowych oraz do miejsc odpustowych przewiduje rozporządzenie ministerstwa kolejowego **zniżki taryfowe tego rodzaju, że za klasę trzecią płaci się cenę klasy czwartej, tj. około 20 proc. mniej.**

Warunkiem zatem zasadniczym uzyskania ulgi było dotychczas zgrupowanie w jednym przejeździe **conajmniej 30 osób.**

Zachodzą jednak wypadki, że w powyższych celach zjeżdżają się do pewnej miejscowości ludzie pojedyńczy, lub w mniejszych grupach niż 30 osób, wobec czego ulga nie może być do nich stosowaną.

Sprawa ta ma niezmierne znaczenie dla zrzeszeń kult.-ośw. oraz krajozn. — w wypadkach koniecznych zjazdów i konferencyj, kiedy muszą ograniczać do wysyłania pojedyńczych, niejednokrotnie wspólnych delegatów.

W uznaniu ważności powyższego posłannictwa dla państwa i narodu, polecił p. minister Nosowicz opracować odpowiedni projekt którvby umożliwił **przejazdy ulgowe pojedyńczym delegatom.**

W ten sposób przeszła ta nader ważna sprawa na realne tory, a przyspieszenie jej ostatecznego załatwienia powitane będzie z dużem zadowoleniem przez społeczeństwo.

—** **Ogłoszenia do numeru świątecznego,** który wyjdzie o zwykłej porze w poniedziałek przyjmujemy do godz. 10½. Zwracamy na termin ten uwagę Szan. kupiectwu.

—** **Biblioteka T. C. L.** zamknięta będzie z powodu świąt od 23 bm. do Nowego Roku.

—** **Gwiazdka dla szpitala miejskiego** odbędzie się dziś, w sobotę o godz. 4 a dla przytułków w poniedziałek 24 bm. i to dla zakładu dla kalek i starców o godz. 3½, a dla zakładu dla niemowląt o godz. 5 po południu.

—** **Słaby ruch przedświąteczny.** Tegoroczny ruch przedświąteczny jest niezwykle słaby. Owocarnie, cukiernie, sklepy kolonialne, które dawniej przed świętami były formalnie obleżone — obecnie świecą pustkami. Zwłaszcza towary luksusowe nie odchodzą prawie wcale. Również w sklepach zabawek ruch minimalny co łatwo zrozumieć, jeżeli mała celulojdowa trąbka kosztuje miljon marek średniej wielkości lalka kilkadziesiąt miljonów, a koń na biegunach jest wprost nieosiągalny. Na takie wydatki mogą sobie pozwolić tylko paskarze, a ci stanowia przecież drobny odsetek ludności. Dla reszty śmiertelników urządzenie świąt takich, jakie przekazuje tradycja, jest zupełną niemożliwością.

—** **Składy w złota niedzielę otwarte.** W myśl ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu wolno w ostatnią niedzielę przed świętami Bożego Narodzenia mieć handle otwarte od godz. 1 po poł. do 6 wieczorem.

—** **Zarzad Koła Przyjaciół Harcerzy** składa serdeczne podziękowanie p. Lisiewiczowi za bezinteresowne odstapienie sali na wieczór św. Mikołaja. p. Ilcewiczowi, artyście Teatru Miejskiego za współudział w wieczorze a p. Dunkerowi, dyrektorowi firmy „Żywnopol" za opał do tejże sali. Równocześnie Zarząd poczuwa się do miłego obowiązku podziękowania p. Kołudzkiemu, dyrektorowi fabryki Herzfeld i Victorius za 5 miljonów marek, ofiarowanych na drużyny harcerskie.

—** **Z kroniki policyjnej.** Złodzieje włamali się ostatnio na strych domu przy ul Słowackiego i skradli na szkodę p. Marji Plieth wieksza ilość garderoby i bielizny wartości przeszło 100 miljonów marek. — Z myślą widocznie o zabezpieczeniu się na święta, włamali się złodzieje do piwnicy domu przy ul. 3-go Maja i skradli kilkanaście butelek likieru i soku malinowego na szkodę p. Anny Gwiazdowskiej. — Za kradzież aresztowano onegdaj Jadwigę Kornik z Grudziądza.

—** **Czy żydom wolno modlić się w pociągach?** Według okólnika Ministra kolei, na podstawie konstytucji z dnia 17 marca 1921 r. niema podstawy do ograniczenia żydów w wykonywaniu ich praktyk religijnych w pociągach z przebraniem szat rytualnych, o ile praktyki takie nie sprzeciwiają się porządkowi publicznemu lub obyczajności publicznej.

—** **Troski filatelistów.** W kołach filatelistów powstała konsternacja z tego względu, że znaczki poczty zielonej (G. Śląska) zostały już wyczerpane.

—** **Kary za uchylenie się od ćwiczeń rezerwowych.** M. S. Wojskowych poleciło wszystkim formacjom ewidencyjnym zestawienie imiennych wykazów szeregowych rezerwy. Wykazy te maja być przesłane do komendantów P. K. U., którzy wdrożą natychmiast postępowania karne na uchylenie się od ćwiczeń szeregowych rezerwy. Właściwe prokuratorje wojskowe wszystkich D. O. K. otrzymają doniesienie karne na tych szeregowych o występek z paragrafu 64 względnie 69 wojsk. kod. kar.

—** **Zakaz ogłaszania pochwał oficerskich.** Ze względu na oszczędność minister spraw wojsk. zabronił ogłaszania w rozkazach dziennych jakichkolwiek pochwał dla oficerów, z wyjątkiem przeniesienia ich do rezerwy lub w stały stan spoczynku. Udzielone pochwały oficerom przez ich szefów będą odtąd przesyłane do gabinetu ministra i fachowych depart. dla włączenia ich do personalji.

—** **Zawieszanie umów z pracownikami cywilnymi.** Na wypadek powołania do służby wojskowej pracowników cywilnych zatrudnionych w zakładach wojskowych, jak wyjaśnia M. S. Wojsk., umowy najmu zostają zawieszone z terminem oznaczonym do stawienia się powołanych w P. K. U. względnie w oddziale wojskowym. Powołanym do służby lub ćwiczeń nie przysługuje żadna odprawa. gdyż nie zostają skreśleni z listy pracowników zakładów. O ile pracownicy ci zgłoszą się po odbyciu służby w przepisanym terminie, będą przyjmowani z powrotem na dawne stanowiska.

—** **Paszporty zagraniczne.** M. S. Wewn. wprowadziło zmianę opłaty skarbowej za paszporty zagraniczne i ceny książeczki paszportowej. Urzędnicy i wojskowi starający się o wyjazd zagranicę winno dołączyć do prośby o urlop zagraniczny i wznowienie lub przedłużenie ważności posiadanego paszportu 1 500 000 mk., do prośby o urlop zagraniczny i zezwolenie na wyjazd powtórny w czasie obowiązującej jeszcze ważności 500 000 marek.

—** **Zakaz niszczenia dróg publicznych przez wojskowych.** Władze wojskowe wydały ponownie przypomnienie, aby dowódcy formacyj wojskowych pouczyli wszystkich swych podwładnych, w interesie publicznym o obowiązku przestrzegania przepisów o porządkach na drogach publicznych, w przedmiocie sadzenia. utrzymania drzew przydrożnych itp. W ostatnich bowiem czasach zauważono, że żołnierze. pasący konie na łąkach i polach przylegających do dróg publicznych. puszczają konie w rowy, niszcząc w ten sposób standróg publicznych

—** **Podwyższenie dodatkowej opłaty za telegramy.** Jak się dowiadujemy, zostały podwyższone opłaty dodatkowe za telegramy, nadawane w kolejowych urzędach telegraficznych. Opłata za telegramy, nadawane w kolejowych urzędach telegraficznych które leżą w miejscowościach. posiadających urzędy pocztowo-telegraficzne, podwyższono z 3000 do 6500 mk. od wyrazu telegramu zwykłego. Powyższa opłata dodatkowa będzie pobierana niezależnie od opłaty, ustalonej w taryfie telegraficznej.

Ruch towarzystw.

—(rt.) **Towarzystwo Czytelni dla kobiet** urządza w piątek, dnia 28 bm. o godz. 7 wiecz. w Bazarze, przy ul. Moniuszki uroczysty wieczór wigilijny połączony z herbatką. Wstęp mają tylko członkinie za okazaniem legitymacji.

—(rt) **Zarząd Koła grudz. Zw. Ludowo-Narodowego** zawiadamia członków i sympatyków, iż w czwartek, dnia 20-go bm. o godz, 7 wieczorem odbędzie się wieczór dyskusyjny w sekretarjacie, Groblowa 36/38 I. Temat wykładu: kwestja żydowska.

—** **Podziękowanie.** Hurtownia Spółek Spożywczych złożyła na gwiazdkę dla biednych 600 miljonów marek.

—** **Na nowy kościół w M. Tarpnie** złożyli w dalszym ciągu pp.: „Unia" Zjedn. Fabr. 40 milj. marek., Ruchniewicz 25 milj.; Br. Wacławscy 12 milj.; Adamostwo Korzeniewscy 6 milj.; N. N. 10 milj.; Policja Państwowa 3 920 000 mk.; Nasierowski z Gołębiewka 5 milj.; przez p. Jarzębowską od urzędników i funkcjonarjuszów zakładu karnego 12 milj.; Czytelnia dla Kobiet z obchodu listopadowego 2 milj., Dr. Maj 1 miljon marek; Czyżowa 1 milj.; Stoppelowa 5 mk. w srebrze; N. N. Chełmża 1 milj. Piszkowski 1 500 000 mk.; Baranowski 2 500 000 mk.; N. N. 1 milj.; N. N. 20 mk. w złocie i 1 stułę; przez p. Busza na weselu p. Żyłkowskiego w Radzynie 1 500 000 mk., Łabędzka, M. Tarpno 1 dolar; Tomaszewski Kaź. 1 milj.; z przedstawienia młodzieży w Bazarze 20 milj; Magistrat podatek zwrócony 5 430 000 mk.; N. N. 5 rubli w złocie; Heinic 1 milj. mk.; N. N. 10 rubli w złocie i większą ilość drobniejszych monet srebrnych; Bożechowski 800 000 mk.; Fr. Ruciński 5 milj.; ks. prob. Mańkowski. Lemborg 500 000 mk.; ks. dyr. Pełka 1 milj mk.; Grabowski 1 miljon marek; Majewski, Bratwin 2 milj; Maciejewski 1 milj.; Olszewski 1 milj.; Szczechowski 1 milj.; Szczepański 500 000; Dąbrowski 500 000 mk.; Lietrowa 500 000 mk.: Kurzawska Kaź.-szkoła Kościuszki 400 000 mk., Kosztak 500 000 mk.; Borkowski 300 000 mk.; Szczepanek 500 000 mk.: Lewandowska El. 500 000 mk.: Bilgowska 500 000 mk.; In. Kunert 400 000 marek; Skonieczka 250 000 mk.; Wisz, Gać 250 000 mk. i wielu innych, których dla braku miejsca wyszczególniać niepodobna. Oprócz tego ofiarowali okna z szkła ornamentacyjnego do prezbyterjum pp. Kutowski jedno, Olkowski jedno, Bialik, Gołębiewski i Gussmann wspólnie jedno i p. Scheer także jedno. Wszystkie zaś prace szklarskie w nowym kościele wykonał p. Scheer bezpłatnie. Również bezpłatnie wykonali prace przy pobudowaniu dwóch bocznych ołtarzy pp. Adamowicz, Keller, Kolnowski, Lefiek, Murawski Olszewski, Perlik, Podliński i Wolski. Desek zaś potrzebnych, i to 12 □m. dostarczyła p. adw. Wysocka. Bank Powiatowy ofiarował kobierzec przed ołtarz, p. Klimek 1½ ctr. farby, Adamostwo Korzeniewscy 10½ mtr. czerwonego sukna do bocznych ołtarzy, Orzechowski 24 świec ołtarzowych, Magistrat 2 beczki smoły kamien. i 20 m^3 żużru, które władza wojskowa bezpłatnie zwieźć kazała pp. Venzke i Duday 100 m^2 papy. Polskie Tow. Elektryczne 24 żarówek, Firma Patermann i Ska 2 wielkie lampy do prezbyterjum, a balaski — Stół Pański — złożył w ofierze cech stolarski. Najpiękniejszą zaś ozdobę kościoła — ambonę rzeźbioną, wykonaną w Toruniu w zakładzie artystycznym „Rzeźba" ofiarował p. Moddelsee. — Wszystkim ofiarodawcom na tej drodze najszczersze Bóg zapłać!"

Wyszczególnić chciałbym jeszcze budowniczego p. Olkowskiego, który cierpliwie czekał miesiącami i nadal czekać musi na spłaty w mniejszych ratach za prace wykonane dźwigając w ten sposób cały ciężar finansowania budowy kościoła. Dzięki tedy nadzwyczajnej ofiarności wszystkich parafjan; dzieło doprowadzone zostało tak dalece, że w niedzielę, 23 bm. o godz. 10½ kościół będzie poświęcony. — w skromnych rozmiarach akt ten się odbędzie — bez nadzwyczajnych zewnętrznych uroczystości, ponieważ uroczysta konsekracja przez Najprzewielebn. księdza biskupa nastąpi w maju z okazji pobytu Arcypasterza w naszem mieście dla udzielania Sakramentu Bierzmowania.

Niechaj Pan Bóg Miłościwy, na którego chwałę ofiary płynęły, wynagrodzi wszystkim, co przyczynili się do wystawienia nowego przybytku Bożego. Prawda że wielkie są tam jeszcze braki — nie mamy ołtarza odpowiedniego, organów, ławek itd., patrząc z podziwem na dotychczasowa gorliwość, nie wątpię, żo powoli i wnętrze kościoła godnie urządzone zostanie.

Od niedzieli więc przyszłej w kościele Serca P. Jezusa w M. Tarpnie w każdą niedzielę i święto odprawiać się będą: rano o godz. 8½ Msza św., o godz. 10½ suma z kazaniem, a

Miljardowe płace robotników polskich w Persji.

Robotnik z przemysłu naftowego w Polsce zarobić może w Persji 15 miljardów marek polskich rocznie.

Warszawa, 21 grudnia.

Jak nas informuje Urząd Emigracyjny w tych dniach wyjechało do kopalń nafty w Persji kilkudziesięciu wiertaczy za pośrednictwem jednego z towarzystw naftowych w Zagłębiu Borysławskim.

Dowodem, jak są cenieni polscy robotnicy z przemysłu naftowego na międzynarodowym rynku pracy, są warunki, jakie zaofiarowano naszym wiertaczom w Persji.

Oto każdy robotnik oprócz bezpłatnego utrzymania i mieszkania będzie otrzymywał w pierwszym roku pracy 30 funtów szterlingów miesięcznie w drugim roku 35 funtów, a w trzecim 40 funtów miesięcznie.

Po roku pracy każdy ma zapewnioną renumerację w wysokości 200 funtów szterlingów oraz koszta podróży powrotnej drugą klasą.

Drogę do Persji również odbywają w warunkach idealnych. W drodze na statku z Gdańska do Londynu prócz utrzymania dostają po jednym funcie szterlingów dziennie a w podróży dalszej z Londynu na dużym okręcie oceanowym otrzymują po dwa funty dziennie.

Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że kurs funta angielskiego dochodzi obecnie do 20 miljonów marek, to musimy stwierdzić, że pensje naszych ministrów są niczem wobec wynagrodzenia, które otrzymują nasi wiertacze w Persji.

Zresztą, polski robotnik naftowy ma ustaloną renomę również w Argentynie, Indjach holenderskich i wszędzie, gdzie się naftę wydobywa.

---

po poł. o godz. 3 nieszpory. — Natomiast w kościele św. Stanisława (garniz.) nie będą odtąd dla ludności cywilnej odprawiały się żadne nabożeństwa. Ks. Dembek.

—** **Na tutejsze sierocińce ofiarowały:** Tartaki M. Schulz 10 miljonów marek., „Unia" Zjedn. Fabr. 10 miljonów mk., Helena Rucińska 5 milj., Paczkowski, Rogoźno 1 hela brukwi; Guziński, Rogoźno 2 ctr. zboża i 6 ctr. kartofli; tutejszy teatr niemiecki 7 miljonów mk., p. Modellsee 4 ctn. mąki.

REKLAMY.

(⯁) **Firma W. Korzeniewski T. A.** w Rynku w czasie przedświątecznym i w ogóle rozporządza zapasem najmodniejszych ubrań, bielizny męskiej, damskiej i dziecięcej, dywanów, obrusów itp. Zasadą tej znanej firmy jest: „Wielki obrót — mały zysk". Towary nabyte w firmie Korzeniewski odznaczają się wykwintnym gustem i doborową jakością.

(⯁) **„Wielkopolanka"** — jak wiadomo — jest miłym lokalem rozrywkowym w naszem mieście. Obecnie w „Wielkopolance" grywa znakomita orkiestra pod batutą wybitnego kapelmistrza i kompozytora p. W. Kaczmarka który we wszystkich większych lokalach Wielkopolski odnosił niebywałe sukcesy. „Wielkopolanka" poleca swe znane z doboru napoje i pieczywa.

(⯁) **„Polskie Tow. Elektryczne"** (Sp. Akc.) przy ul. Mickiewicza 5 urządza najtaniej i najlepiej instalacje elektryczne, nadto sprzedaje po cenach hurtowych motory, lampy, żarówki, **oraz wszelkie artykuły** wchodzące w zakres elektrotechniki.

(⯁) **Wyroby cukiernicze,** czekolady konfitury, pierniki, ciasta itd. poleca firma „Venetia" przy ul. Mickiewicza 4, której **właścicielem** jest p. W. Banuszek. Ceny wyjątkowo niskie.

(⯁) **„Pomorzanka"**, kawiarnia i restauracja przy ul. 3-go Maja wydaje smaczne i tanie obiady i kolacje. Codziennie koncert i „Jazz Band".

(⯁) **C. M. Powałowski,** wielka polsko-chrześcijańska firma w Grudziądzu, ul. Toruńska nr. 4 — jest najtańszem źródłem nabycia konfekcji męskiej doborowej jakości. Każdy kto przestrzega hasło: „Swój do swego po swoje" i pragnie ubierać się porządnie i tanio winien zwrócić się do tej firmy.

(⯁) **Staropolska firma F. Buch** przy ul. Mickiewicza 7 z powodu wyprzedaży poleca wódki i wina po najkorzystniejszych cenach.

(⯁) **Hurtownia Spółek Spożywców T. A. w Poznaniu** wraz ze swemi oddziałami w **Grudziądzu**, Katowicach i Gdańsku jest najpoważniejszym przedsiębiorstwem tego rodzaju w Polsce. Hurtownia Spółek Spoż. podczas swego krótkiego istnienia przystąpiła do tworzenia własnych wytwórni i dzisiaj posiada już fabrykę kawy słodowej, pasty do obuwia ultramaryny do prania i płynu do czyszczenia metali oraz pakownię herbaty. Wszelkie artykuły wypuszczane są pod marką Ha-Es-Es. Artykuły te cieszą się wielkim popytem z powodu swej jakości i znanej dobroci i są wszędzie zaprowadzone. Wypierają one skutecznie wyroby niemieckie.

Z Pomorza.

—** **TORUŃ. (Miljardowe oszustwo na szkodę Skarbu państwa.)** W środę, 19 bm. władze skarbowe podczas rewizji w piwnicy należącej do właścicielki domu mieszczącego kawiarnię Nowak p. Nowakowej znalazły około 500 butelek win francuskich i niemieckich, szampana oraz 10 000 sztuk papierosów. Wszystkie towary były nieoclone. Wina nie posiadały banderoli polskiej wogóle a pochodziły niewątpliwie jeszcze z czasów niemieckich. Skarb państwa poniósł szkodę około 1 miljarda mk. Poszukiwania za dalszemi towarami trwają nadal.

—** **OSIE. (Skonfiskowana żywność.)** Przed kilku dniami policja miejscowa obłożyła aresztem kilku handlarzom około 3 centn. artykułów żywnościowych, które zamierzali wywieść do Gdańska. Onegdaj artykuły te sprzedano biedniejszej ludności po taniej cenie, np. kiszkę wędzoną po 150 000 mk. za funt.

—** **TUCHOLA. (W sprawie zapisu na cele naukowe).** Toruńskie „Słowo Pomorskie" w notatce kronikarskiej zapytuje się, co się dzieje z kapitałem, pochodzącym z spadku po śp. Kazimierzu Sikorskim z Chojnic, który cały swój majątek testamentarnie przekazał Tow. Pomocy Naukowej w Chełmnie? Wiadomo tylko, że młodzież kształcąca się nie otrzymała dotąd z tych kapitałów żadnego wsparcia. Zalecałoby się wyjaśnić gdzie owe kapitały się znajdują i kto niemi zawiaduje oraz jaką one przedstawiają wartość?

Z całej Polski.

—** **BYDGOSZCZ. (Zamknięcie fabryk wyrobów tytoniowych za oszustwa).** Ministerstwo skarbu odebrało koncesję trzem fabrykantom wyrobów tytoniowych w Bydgoszczy, a to fabryce „Stambul", „Pomorze" i fabryce Blocha. Wskutek tego fabryki powyższe zostały zamknięte. Zarządzenie to jest kara za używanie fałszywych banderoli przez wymienionych fabrykantów o czem donosiliśmy obszernie swojego czasu. Równocześnie ministerstwo za wykrycie tego oszustwa, wyznaczyło ryczałtową nagrodę w kwocie jednego miljarda marek, z której to sumy komisarz Bobrowicz, otrzymał 850 miljonów, posterunkowy German 100 miljonów i ekspedjent bagażowy Kujawa 50 miljonów marek.

—** **OSTRÓW. („Kochający" mąż.)** Przed kilku dniami wyjechał z Ostrowa plutonowy Schaefer z żoną swoją do Poznania. Pomiędzy stacjami Branowem a Pleszewem wybuchła pomiędzy małżeństwem kłótnia i Schaefer zaczął dusić silnie swoją żonę. Gdy straciła już przytomność wyrzucił ją z pociągu, a sam powrócił z powrotem do Ostrowa. W nocy przy rewizji toru przez dróżnika znalezioną została żona Schaefera pomiędzy dwoma torami. Upadła ona tak szczęśliwie, że pomimo przejechania kilku pociągów nie odniosła większego uszkodzenia i życiu jej nie grozi żadne niebezpieczeństwo. Schaeferem zajęła się żandarmerja wojskowa.

—** **WARSZAWA. (Tajemnicza zbrodnia).** W domu pod Nr. 17 przy ul. Mokotowskiej w Warszawie znaleziono w mieszkaniu wiszące zwłoki geometry Władysława Brzazińskiego. Trup miał ręce związane w tył. Wyjaśnieniem zbrodni zajęła się policja kryminalna.

(Wykrycie wielkiej afery przemytniczej.) W tych dniach wpadła policja na ślad zorganizowanej bandy, która sprowadzała z Gdańska tytoń, zaś przez Wilno saharynę. Podejmowanie paczek odbywało się w dziale poste-restante na głównej poczcie w Warszawie. Agenci aresztowali onegdaj dwóch żydów którzy podejmowali transporty. W aferę ta wplątanych jest kilku urzędników pocztowych, z których dwóch aresztowano. Żydzi usiłowali wywiadowców policji przekupić dolarami.

(Udaremniony wywóz kosztowności za granicę). Kilka dni temu na polecenie policji krakowskiej przytrzymano w pobliżu Warszawy w pociągu pośpiesznym osobnika, co do którego od dawna miano już podejrzenie, że wywozi on złoto i różne kosztowności za granicę. Podczas osobistej rewizji znaleziono przy nim sznur pereł oraz kilka złotych zegarków branzoletek z brylantami w platynie. Stwierdzono, że osobnik ów, nazwiskiem Weinstocher od dawna trudnił się zawodowo wywozem obcych walut oraz kosztowności z Krakowa do Niemiec.

(Okradzenie kościoła marjawickiego.) Wawrz. Rostworowski, biskup marjawicki zawiadomił komisarjat że z zamkniętego kościoła marjawickiego przy ul. Szarej skradziono monstrację metalową złoconą wartości 400 miljonów marek.

—** **LUBLIN. (Zjedzony przez dziki.)** W lesie rządowym Dąbrowa, gm. Zemborzyce, znaleziono szczątki kości ludzkich (10 sztuk) pogryzione i poszarpane, czaszkę bez włosów oraz szczątki ubrania męskiego. Naokoło ziemia zryta kopytami dzików. Sprawą zajęła się policja. Dotąd jeszcze nie ustalono nazwiska zjedzonego człowieka. Przypuszczają, że jest nim mieszkaniec wsi Ratków gm. Piotrowice który dn. 4 października wyjechał z domu do Lublina i ślad po nim zaginął.

—** **KRAKÓW. (Niesłychana bezczelność żydowska).** Krakowski „Głos Narodu" opisuje przygodę 12-letniej Zosi S. w Krzeszowicach, która udała się po zakup atramentu do żydowskiego sklepu niejakiej Anny Reich. Dziecko, płacąc za atrament dziesięć tysięcy, podało w tysiączkach co tak rozgniewało żydówkę, że atrament wylała, a kałamarzem zraniła boleśnie chrześc. dziecko w okolicę oka. Zosia leży chora.

—** **LWÓW. (Ograbienie cerkwi).** Donoszą ze Lwowa, że nieznani sprawcy zakradli się do cerkwi w Głuchowie (Wschodn. Małopolska), gdzie rozbili kasę, zabierając kilka miljonów marek i złoty kielich.

Z całego świata

—* **Upaństwowienie gimnazjum polskiego w Charbinie.** Gimnazjum polskie humanistyczne w Charbinie (Chiny) otrzymało prawa szkół rządowych w Polsce

—* **Nowe wyroki śmierci w Bolszewji.** Proces 44 osób, oskarżonych w Semiepałatińsku o działalność kontrrewolucyjną, zakończył się wydaniem 12 wyroków śmierci..

—* **Aresztowanie bandy fałszerzy czeskich koron.** W Dreźnie aresztowano litografa Fahrmana, oraz jego wspólników, którzy fałszowali przez dwa lata 50-koronowe czeskie banknoty i puszczali je w obieg.

—* **Wybuch prochowni.** Z Bukaresztu donoszą że w Rudeni wyleciał w powietrze skład amunicji. Eksplozja była tak silna, że słyszano ją w Bukareszcie. Kilku żołnierzy zabitych

—* **Lot dookoła świata.** Lotnik angielski major Blake, który podjął był rekordowy lot dookoła świata, wylądował w Indjach wschodnich i poniechał dalszego lotu. Major Blake podejmie nowy lot okrężny dookoła świata w roku przyszłym.

—* **Ofiary wybuchu miny.** W tych dniach na zachodniem wybrzeżu wyspy Oesel, morze wyrzuciło 17 trupów, i części statku, należące do hamburskiego statku „Kronos" który w drodze ze Szczecina do Petersburga prawdopodobnie natrafił na minę.

—* **Aresztowania wśród przedsiębiorców w Rosji.** W ostatnich dniach w kołach przemysłowo-handlowych w Moskwie, wśród t. zw. „nepmanów" nastąpiły liczne aresztowania. Pod pretekstem nieuczciwej gry w karty i szerzenia demoralizacji, kilkudziesięciu większych przedsiębiorców i kupców bez wyroku sądowego, a tylko drogą administracyjną wraz z rodzinami — wysłani zostali do północnych prowincji na osiedlenie.

—* **Fałszerze czerwieńców w Moskwie.** G. P. U. (dawna czerezwyczajka) wykryła w Moskwie wielką organizację fabrykującą fałszywe czerwieńce. Znaczną część fałszerzy aresztowano.

—* **Generał Wichura**, dowódca niemieckiej armji pod Soissons w r. 1915 umarł we Frankfurcie. Pochodził ze Śląska Górnego, był zupełnie zniemczonym prusakiem.

—* **Adjutant cesarza Maksymiljana,** rozstrzelanego w Meksyku, pułkownik emerytowany Edward Pawłowski, umarł w 90 r. w Budapeszcie w zeszłym tygodniu.

—* **Rozwód córki cara Aleksandra II.** Księżna Juriewska, córka cara Aleksandra II wdowa po księciu Bariatińskim i żona księcia Sergiusza Oboleńskiego-Neledińskiego-Meleckiego otrzymała temi dniami w Londynie rozwiązanie swego małżeństwa ze swym drugim mężem Wyrok wypadł na niekorzyść tego ostatniego. Księżna Juriewska, zostawszy wdową po księciu Bariatyńskim, występowała na estradach w londyńskich halach muzycznych, jako śpiewaczka.

—* **Największe mauzoleum na świecie** będzie wybudowane wkrótce na cmentarzu Fairview w N. Jorku. Mauzoleum obejmować będzie 10 000 grobów i 5000 nisz na urny ze spalonemi zwłokami. 9000 rodzin nowojorskich zakupiło już krypty w tem mauzoleum. Będzie to nowy rekord amerykański w dziedzinie architektury grobowcowej.

Z literatury gwiazdkowej.

„Masz tu przed sobą książeczkę,
Co chce ci być dobrą drużką,
Posłuchaj tylko troszeczkę,
Co ci powiada na uszko..."

Tak pięknie mówi o gwiazdkowej książeczce Bron. Ostrowska w „Gwiazdce polskiego dziecka" (Nakł. „Ignisa") pełnej miłych, kochanych wierszyków. Tak, tak, najwięcej pięknych rzeczy powie książeczka właśnie, najwięcej miłych chwil da na „gwiazdkę" więcej, niż jaka zabawka, zwłaszcza, jeśli ona brzydka. Więc dalej! wybierać wśród tych książeczek, bo, choć „czasy ciężkie", zjawiło się ich na ten rok sporo, a i z dawnych lat wiele jest pięknych. A więc ci najmłodsi milusińscy; ci 5, 6, 7, 8-mio, a nawet już i 10-cioletni! Dla was jest wydana (nakł. Gebethnera) piękna, a jaka ciekawa, jaka obfita w przygody bajeczka Jana Grabowskiego: „Wicek Świerczyk i Karoluch Malec", co to gada o tem, jak taki sobie niezdara Wicek królewiczem został, ale niełatwo — dużo przeszedł przedtem. A jakież piękne, jakież cudowne są bajki (dawniej wyd. nakładem „Książnicy Polsk.") Jul. Germana, jak owa „O księżniczce z za morza", pod strasznem zaklęciem czarnoksiężnika żyjącej, wreszcie poślubionej przez królewicza, albo podobna „O kocie królewiczu", albo znów pełna fantastycznych przygód w podwodnem królestwie historja „O Pawełku który się dziwił". A ten sam autor napisał też niby bajki, ale znanej prawdy, o tem „Jak P. Bóg Niemca pokarał" lub „O dobrej wróżce i polskiem dziecku śmiałem", co to zasnęło, gdy Polskę rozebrano, budziło się na odzew trąbki bojowej, powstańczej, aż wreszcie wyzwolenia się doczekało; lub tych historyj najwspanialsza „O Janku, co walczył we Lwowie".

W krainę baśni, w świat zwierząt co pod czarem wigilji szlachetnieją i ludziom przyjaciołmi się stają, wiedzie bajeczka K. Homolacsa: „Wigilja Wojtusia"; a druga tegoż autora (obie wyd. nakł tejże „Książnicy"): „O Kostuchu, Azie i Burku", rozpowiada na temat zawsze dla dzieci ciekawy, bo o krasnoludku szpetnym i złym, co to jednak pod wpływem zbłąkanej w lesie królewny szlachetnieje, aż wreszcie z niego się robi — prawdziwy królewicz!

Już to bajda co niemiara. Jakże dziwne są „Bajki" Stef. Wandyczowej, ilustrowane przez jej jedenastoletniego synka, „Maćka", który razem z mamusią umiał z malowanek wyczarować prawdziwe elfy, rycerzy książęta, księżniczki, ożywić je, dać im działać, doznawać przygód. Zatraca się tu granica między rzeczywistością i bajką; duszyczkę dziecka porwie ten dziwny tok zdarzeń. — „Bajką dla dzieci i dorosłych" mianowana jest książeczka Hoffmanna p. t. „Tajemnicze dziecko" (i pierwsza i druga wyd. nakł. „Ignisa"). Bo też równie przyjemnie czytać ją będzie jedno i drudzy: to da się porwać krainie fantastycznej, ten dopatrzy się tam symbolu.

A dla starszych dzieci też wybór nielada: Amatorzy przygód i podróży znajdą miłą lekturę w książeczkach Wł. Umińskiego (wyd. nakł. Gebethnera), w których rozczytywały się już chyba tysiące młodych: jak „Od Warszawy do Ojcowa", która łączy przyjemne z pożytecznem: Uczy poznawać kraj ojczysty, a rozmaitością przygód nęci i pociąga, jak inne: „Balonem do bieguna" lub „Na falach Atlantyku", których bohaterami są ludzie dzielni, obrotni, umysłowo przytomni, umiejący sobie radzić w każdem położeniu.

Takie dzielne, a zarazem szlachetne charaktery jawią się w trochę ckliwej i szablonowej, ale zresztą niezgorszej książeczce Bron. Włódkówny: „Przeciw złej doli" (wyd. nakł. Gebethnera) złożonej z dwu opowiadań, z których jednego bohaterem jest samodzielny, dumny, energiczny Kazik drugiej, idealistka Wanda.

Dla miłośników historji przeznaczone są cztery, wyd. nakł. „Książnicy Pol." książeczki: Dwie z nich napisała M. Ołeczkowska: „Z orląt orły" i „Wśród dziejowej zawieruchy" (zbiór różnorodnych opowiadań historycznych) dwie: Edm. Jezierski: „Ojczyzna"; to powieść osnuta na tle dziejów powstania styczniowego; druga: „Serce Polski", wzorowane w układzie na Amicisie kreśli w formie pamiętnika uczniowskiego dzieje ostatnich lat tak wielkiej wojny, zwłaszcza narodziny państwa polskiego i jego wojenne przejścia.

Dla starszej młodzieży prześlicznym podarunkiem być może bardzo interesująca książka M. Mossoczowej: „Za tysiąc lat" (wyd. nakł Gebethnera). Ciekawy jej pomysł: Stefan Tarłowski maturzysta, w chorobie, w którą wpędza go ból i żal na widok deprawacji powojennej, upadku ideałizmu w Polsce, zapada w sen. Przesypia lat tysiąc i budzi się już w nowej Polsce. Jakżeż daleko posunęła się ludzkość, a z nią i Polacy, ale posunęło się wszystko nie ku złemu — przeciwnie uszlachetnili się ludzie uprościli swe życie, nastroili się altruistycznie, podnieśli religijnie. Jedni tylko Niemcy, a właściwie ich cząstka, są plamą ludzkości — jeszcze u nich żyje związek Ha-Ka-Te. Ale Stefan demaskuje go i ludzkość zmywa tę ostatnią plamę z siebie.

Starsza też młodzież i dorośli zachwycają się niewątpliwie prześliczną książką Bron. Ostrowskiej: „Książka jutra czyli tajemnice Genjusza drukarni". Ciekawy jej pomysł: Autorka pisze dzieje Jana Ościenia, opisuje jego dzieciństwo, prace w „partji", wygnanie, powrót do kraju, któremu służy jako zecer drukarni. Ale Jan Oścień, zecer, odsyłając autorce korektę, zaopatruje ją przypiskami i z tej współpracy rodzi się książka nie zwykłej poetyckiej piękności. (Książka wyd. ub. roku nakł. „Książnicy Polskiej".)

Na zakończenie wspomnieć należy o równie pięknie i artystycznie pod względem typograficznym i ilustracyjnym (ilustr. Andriollego) wyd. (nakł. Gebethnera) książce: Ign. Chodźki: „Pamiętniki kwestarza" (wyd. skróc. w opr. J. Grabowskiego). Nie potrzeba jej specjalnie zalecać, jeśli się wie, jak chętnie przez młodzież Chodźko jest czytywany.

Dr. St. Tync.

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.

Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy nadsekretarz miejski Damazy Raszkowski w Grudziądzu.

Obwieszczenie.

Niniejszem podaje się do powszechnej wiadomości, iż począwszy od dnia 24 bm. będą doręczone właścicielom domów formularze wymiarowe celem dokładnego wypełnienia ich przez lokatorów. Odbiór formularzy nastąpi 2 stycznia 1924 r., do którego to dnia muszą być formularze wypełnione i winny znajdować się do odbioru u właścicieli domów.

Grudziądz, dnia 21 grudnia 1923 r.

Magistrat
Wydział II. Podatkowy.
(—) Lipowski 7521

Obwieszczenie.

Wobec dalszego podrożenia węgla górnośląskiego (w bieżącym miesiącu o ca. 200%) oraz zwyżki robocizny, uchwalił Magistrat podwyższyć cenę gazu na grudzień

za 1 kbm na 220 000,— mk.

Nowe ceny gazu obowiązują od 1. XII względnie od ostatniego odczytania gazomierzy i pobierane będą z dniem 28. b. m. począwczy.

Należytość płaci się natychmiast inkasentowi, a w razie nieuregulowania zaległości w przeciągu 5 dni w kasie gazowni, dolicza się 30% zwłoki. [7532

Grudziądz, dnia 18 grudnia 1923 r.

Gazownia Miejska.

Lokal biurowy

wraz z inwentarzem w śródmieściu natychmiast do oddania. Zgłosz. pod nr. 8710 do Gł. Pom.

Otto Walker

Telefon 668 **Jubiler ze Szwajcarji** Telefon 668

Grudziądz ◦ Stara 17/19 **Grudziądz** ◦ Stara 17/19

Wielki wybór podarków gwiazdkowych

jakoto:

Najlepsze kryształy oprawne w srebro, drogocenne klejnoty, objekty z marmuru

a specjalnie różnego rodzaju i w wielkiej ilości

nakrycia stołowego

znanych firm warszawskich: **Fraget'a, Norblina, Hennenberga** i fabryki **„Argentopol"**

Własny warsztat obrączek ślubnych oraz wszelkie reparacje.

PODZIĘKOWANIE.

Wszystkim, którzy wzięli udział w oddaniu ostatniej posługi drogim nam zwłokom

ś. p.

Józefa Maksymiljana de Latour

zmarłego dnia 14 grudnia r. b.

a w szczególności Czcigodnemu Duchowieństwu i Szanownym Kolegom zmarłego za okazane współczucie i pomoc z głębi serca „Bóg zapłać" składa

RODZINA.

T-wo Handlowe

Benzopetrol

Biuro Tel. 14-90 **Skład Tel. 14-92**

Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 59

POLECA:

Oleje maszynowe, samochodowe, cylindrowe krajowe i amerykańskie

Smary wozowe i Tovotte'a

Benzynę lekka 0,725 samoch. i NAFTĘ.

Dostawa regularna! Ceny konkurencyjne!

7533

KOMUNIKAT.

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 listopada 1923 r. i rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 24-go listopada 1923 r. zostały składki do ubezpieczenia urzędników prywatnych od 1-go grudnia rb. podwyższone i wynoszą **miesięcznie** włącznie 20% dodatku na pokrycie dodatków drożyźnianych:

Przy rocznym zarobku

	do	15.000.000 mk.	(klasa A)	96 000 mk.
od 15 000 000	do	25.000.000 „	(„ B)	156 000 „
„ 25.000.000	„	35 000.000 „	(„ C)	240 000 „
„ 35 000 000	„	45 000 000 „	(„ D)	324.000 „
„ 45.000 000	„	60 000 000 „	(„ E)	4 0 000 „
„ 60.000.000	„	75.000 000 „	(„ F)	540.000 „
„ 75.000.000	„	90.000.000 „	(„ G)	660 000 „
„ 9 .0 0 000	„	110.000.000 „	(„ H)	780 000 „
„ 110.000 000	„	130.000 000 „	(„ J)	960.000 „

Osoby, których pobory przekraczają kwotę 130.000 000 mk. rocznie, mają być ubezpieczone z tą kwotą w klasie J, a nadwyżki poborów nie bierze się w rachubę.

Według ustawy z dnia 22 września 1922 r podlegają przymusowemu ubezpieczeniu wszyscy urzędnicy prywatni **niezależnie od wysokości ich zarobku rocznego.**

Świadczenia z tytułu ubezpieczenia urzędników prywatnych łącznie z dodatkami nie mogą wynosić mniej od kwot poniżej wyszczególnionych, a to:

a)	renta inwalidzka i starcza	2.400.000 mk.
b)	„ wdowia i wdowca	1 200 000 „
c)	dodatek dla sieroty zupeł.	1 200.000 „
d)	„ „ „ niezupeł.	600.000 „

Powyższy komunikat podaje się niniejszem wszystkim interesentom do wiadomości.

Grudziądz, dnia 18 grudnia 1923 r.

Urząd Ubezpieczeń. 7529

Sprzedaże

OKAZJA!

Maszyna do pisania

marki „Feister & Rossmann" tanio do sprzedania Groblowa 14/16, p.

Futro męskie

na średnią figurę tanio na sprzedaż ulica Kościuszki 11, II pr. [8714

Sprzedaję moją FUZJĘ

kal 16 Koszarowa 22, II lewo. [8720

Nowy szal i czapka

duża lalka (bamberka), do sprzedania Słowackiego 4, I na pr.

Skrzypce

czarny **stół** okrągły, **żelazny piec, stojak do choinki** sprzeda **W. Kork,** 8713| Ogrodowa 3, II.

Dobrze utrzymany

żakiet karakułowy

na sprzedaż Kościuszki 19, III na lewo. 7450

TOKARNIA

z mostem pociągowym z kółkami, średnica tarczy (Plansche ba) 40 cm długość toczenia 110 cm. futro patentowe, szerokość tarczy do pasa zapęnowego 70 m/m., na sprzedaż **Butowski.** Bydgoszcz, Dworcowa 60.

Kupno

Baczność! Baczność!

Skory surowe

każdego rodzaju

jakto zajęcze, tchórze, kunie (Marder), lisie, wydry, włosie końskie.

Stare żelazo i wszelkie metale, kupuje i płaci ceny najwyższe [8717

A. Nadersohn, Mickiewicza 19. naprz. Gazowni miejsk

KUPIĘ fortepian lub harmonium

Of. do Gł. Pom po 8721.

Posady

Mogą się zgłosić:

dwie służące

lat 17—20, pracowite rzetelne i spokojne, pierwsza u niż. podp. od 1. I. 24 do pracy dom.; druga od 1. II. lub 1. I. 24 r dla samotnej pani w Nowem do pracy domowej i ogrodowej. Wynagrodz. wedł. ugody. Zgłoszenia z doł. ostat. świad. przyjmuje **Serw. Zieliński,** nauczyciel seminarj. **w Tucholi.** (8711

Urzędnik gosp. samotny poszukuje **posady** od zaraz ewtl. później na samodzielne stanowisko lub pod dyspozycję Oferty do Głosu Pomorskiego pod nr. 8708.

2 uczni malarskich

poszukuje 7525
P. Marschler,
mistrz malarski,
Plac 23 go Stycznia 18.

Mieszkania

Umeblow. pokój na I piętrze w ul. Toruńskiej poszukiwany dla Of. lek. od zaraz albo od 1. I. 24 r Zgł. do Gł. Pom. pod nr. 8723

Poszukuje się **stancji** dla **2 uczniów** gimnazjum (VIII i VI kl) Oferty proszę kierować pod 8722 do Gł. P.

Różne

Znaleziono 8718 **Psa „WILCZYCĘ"** Do odebrania za zwrotem kosztów Forteczna 8b, II piętro.

Stemple-Druki gust. spiesznie
Wł. Kulerski
Grudziądz, Pańska 19
Księgarnia
Materjały piśmienne

Baczność! **Baczność!**

Wielka wyprzedaż!

Pomimo drożyzny **tanią i wesołą**

gwiazdkę

sprawić sobie może każdy kto zakupi

Rum, koniak i likiery

w znanych znakomitych gatunkach po cenach konkurencyjnych w staropolskiej firmie

Franciszek Buch, Mickiewicza 7.

Telefon 536. Telefon 536.

Lucjan Stetkiewicz

FABRYKA POŃCZOCH

● **GRUDZIĄDZ,** Groblowa (Plac kąpielowy) ●

podaje do wiadomości, że ma na składzie

pończochy florowe, jedwabne, wełniane w różnych gatunkach.

Sprzedaż w fabryce na miejscu Groblowa Pl. Kąpielowy w Grudziądzu.

Zakup monet złotych i srebrnych jest wykluczony!

Płacimy bardzo wysokie ceny za:

Brylanty

złom złota i srebra, platynę, pierścionki, zegarki i klejnoty.

Całe szczęki do 200 miljonów marek, pojedyncze zęby do 2 miljonów marek, jeden gram platyny 16 miljonów marek.

Jacobson & Papier

Plac 23 Stycznia nr. 23, II piętro.

Przedsiębiorstwo nawskroś rzetelne!

Hurtownie. Detalicznie.

POLSKA HURTOWNIA SKOR

Spółdzielnia zap. z ogr. odp.

Telefon 1084. **Bydgoszcz,** ul. Długa 31. Telefon 1084.

:—: Pierwsze i najstarsze polsk. przedsiębiorstwo na miejscu. :—:

Poleca:

skóry podeszwowe, krupony, juchty, chromy gemzy i lakiery pierwszorzędnych fabryk krajowych i zagranicznych stale w wielkim wyborze, po cenach konkurencyjnych.

Specjalność Skóry meblowe. Skład wszelkich przyborów szewskich.

7523

O poprawę doli warstw pracujących.

Ustawa sejmowa o obowiązkowem stosowaniu wskaźnika wzrostu drożyzny. — Nie wolno już będzie obcinać dowolnie zarobków.

Warszawa, 21 grudnia.

Na jedem z ostatnich posiedzeń Sejmu odbyło się pierwsze czytanie projektu **ustawy o obowiazkowem stosowaniu wskaźnika zmian kosztów utrzymania do regulowania płac zarobkowych.**

Dwa zasadnicze artykuły projektu brzmią:

Art. 1. We wszystkich zakładach pracy objętych ustawą z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. Ust. 1920 r. Nr. 2, poz. 7), a zatrudniających powyżej czterech pracowników najemnych. wysokość wszystkich płac zarobkowych w każdym okresie płatniczym winna być obowiazkowo regulowana przez zastosowanie wskaźnika zmian kosztów utrzymania. określonego dla danego okresu przez komisję dla badania zmian kosztów utrzymania, powoływane na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów.

Przepisy ustawy niniejszej nie obowiązują w wypadkach, w których płaca zarobkowa przerachowana na franki szwajcarskie według notowań urzedowych giełdy warszawskiej przekroczyła wysokość płacy zarobkowej tej samej kategorji pracownika (robotnika) w mies. czerwcu 1914 r.

Pracodawca nie jest obowiązany stosować podwyżki wyższej od tej, która jest potrzebna do doprowadzenia płacy do wysokości wskazanej w ustępie 2 artykułu niniejszego.

Art. 2. Wskaźnik zmian kosztów utrzymania, obliczony na podstawie porównania kosztów utrzymania w okresie badanym, poprzedzającym bezpośrednio okres płatniczy, z kosztami utrzymania w okresie poprzedzającym okres badany, **winien być zastosowany do obliczenia płac zarobkowych w okresie płatniczym następującym po okresie badanym.**

Z Izby Przemysłowo-Handlowej Grudziądzko-Starogardzkiej.

Grudziądz. 22 grudnia.

Jak już donieśliśmy w dn. 24 listopada br. ukonstytuowała się Izba Przemysłowo-Handlowa w Grudziądzu. Dotychczas Izba w załatwianiu sobie poruczonych spraw odbyła w dniu 4 grudnia br. pierwsze posiedzenie Zarządu. Na niem omówiono sprawy gospodarcze Izby. Następnie odbyło się pierwsze posiedzenie Wydziału Izby w dniu 7 grudnia br., na którem załatwiono sprawę **statutu organizacyjnego** Izby i zaangażowano syndyka Izby w osobie p. Dr. **Czarneckiego** Stefana z Grudziądza. W dniu 17 bm. odbyło się drugie posiedzenie Wydziału, na którem oprócz spraw bieżących, omawiano sprawę przedłużenia czasu czynności ładunkowych na stacji Grudziądz, ułożono listę biegłych i uchwalono **wystosować memorjał** do odnośnych władz w sprawie **podwyższenia stawki wywozu marek polskich do Gdańska.** Następne posiedzenie projektuje się na styczeń 1924 r. w Starogardzie.

Świadectwa przemysłowe na rok 1924 jako przedpłata na podatek obrotowy w myśl zarządzenia Pom. Izby Skarbowej należy wykupić najpóźniej do dnia 31-go grudnia br. Ponieważ dotychczas znikoma ilość firm przemysłowych i handlowych świadectwa te wykupiła przypominamy o **konieczności natychmiastowego wykupienia** wspomnianych świadectw, ponieważ

1) Kasy Skarbowe w ostatnich dniach grudnia **nie będą w stanie** wszystkich świadectw od razu wygotować, w następstwie czego

2) nie wykupione w oznaczonym dniu świadectwa trzeba będzie wykupić w **styczniu**, w czasie w którym będzie już stosowana ustawa z dnia 6 bm. o waloryzacji kredytów i zaległości jak również winni niezastosowania się do tegoż rozporządzenia mogą być pociągnięci do odpowiedzialności karnej. Ustawa powyższa wprowadza obliczanie podatku, opłat kar **i grzywien na podstawie franka złotego.**

3) W końcu ponieważ z dodatków do świadectw przemysłowych czerpią dochody istniejące w b. dzieln. pr. Izby Przemysłowo-Handlowe, należy wpłacić przypadające sumy jaknajwcześniej by z początkiem przyszłego miesiąca Izby Przem.-Handl. posiadając nowe fundusze na rok następny mogły przystąpić do dalszych im poruczonych spraw zastępstwa przemysłu i handlu na tut. terenie.

Sprawy celne. Mnożnik celny normalny i zniżony podwyższony z dniem 18 bm. na mnożnik normalny 900 000, mnożnik zniżony 675 000. Do rozporządzenia o obrocie towarowym z zagranicą wystawiono dodatkowo opłaty wywozowe od dalszych artykułów: otręb jęczmiennych w wysokości 60 proc. zysku wywozowego, od mięsa końskiego 50 proc. zysku wywozowego i od ziemniaków 70 proc. zysku wywozowego.

Przepisy o inkasowaniu i protestowaniu weksli (zlecenia pocztowe) za pośrednictwem poczty nadal obowiązują w tut. dzielnicy, dlatego też Urzędy Pocztowe w okręgach tutejszej dzielnicy są zobowiązane załatwiać przepisowe na poczcie nadane zlecenia pocztowe według dotychczasowej praktyki.

W Izbie są do przejrzenia:

1) Komunikaty Izby Handlowej w Katowicach z listopada bież. roku.

2) Raporty konsularne, dotyczące życia gospodarczego różnych krajów, a w szczególności raporty naszych poselstw w Belgji, Austrji, Francji, Anglji, Łotwie, Rumunji Węgrzech i Prusach Wschodnich.

Do każdego zapytania skierowanego do naszej Izby należy dołączyć opłaconą kopertę na odpowiedź, o ile zapytanie nie pochodzi od zarejestrowanych w okręgu tut. Izby przemysłowców i kupców.

CZY już złożyłeś ofiarę na SIEROTY?

Poznańska giełda zbożowa z 21. 12. 23.

GATUNEK	Ceny 5. 12	Ceny 21. 12
Żyto 100 kg.	6.600.000	10 000 000
Jęczmień brow.	6.600.000	10,000 000
Pszenica	11.000.000	18 500.000
Owies	6.900.000	10.800.000
70% mąka żytnia	11.000.000	17.500 000
Mąka pszenna	20.000 000	35.000 000
Ospa żytnia	4,500.000	8.500.000
Ospa pszenna	5,000.000	9,500.000
Ziemniaki jadal.	—	—
Ziemniaki fabr.	1,450.000	2.800.000
Słoma żytnia luźna	450 000	—
Słoma żyt. prasow.	900 000	—
Siano luźne	500.000	—
Siano prasowane	1.000.000	—

Poznańskie ceny na bydło z 21. 12. 23.

100 kg. żyw. wagi	Cena 5. 12.	Cena 21 12.
Bydło rog. I kl.	30 000 000	76 000,000
„ „ II kl.	24 000 000	66,000,000
„ „ III kl.	17 0 0 000	—
Cielęta I kl.	30 000 000	68,000.000
„ II kl.	26,000,000	58 000,000
„ III kl.	22 000.000	.50.000 000
Swinie I kl.	52,000.000	98 000,000
„ II kl.	48 000 000	90.000.000
„ III kl.	38 000,000	81,000,000
Owce I kl.	29 000 000	—
„ II kl.	24 000 000	44.000.000
„ III. kl	16 000 000	—
Prosięta za parę 6—8 tyg.	—	15.000.000
Prosięta za parę 9 tyg.	—	18 000.000

Ceduła urzędowa giełdy pieniężnej w Poznaniu.

Poznań, dnia 21 grudnia 1923 r.

Akcje bankowe: (Kurs za 100 mk. nom.)

Bank Kwilecki, Potocki i Ska I—VIII em. . . . 325 360000
Bank Przemysłowców I—II em. 450 00
Bank Zw. Spółek Zarobk I—XI em 700000
Polski Bank Handlowy, Poznan I—IX em. 400000
Pozn Bank Ziemian I—V em. . . . . 180—200—180000

Akcje przemysłowe: (Kurs za 100 mk nom.)

Arkona I—IV em 320000
Bydgoska Fabryka Mydeł I—II em. . . . . —
Barcikowski R. I—VI em. . . . . 70—150—130000
Brzeski — Auto I—III em. . . . . —
Cegielski H. I—IX em. . . . . 200—180000
Centrala Rolników I—VII em. 40000
Centrala Skór I—V em. . . . . 400—500000
Fabr. Mebli i Obróbka Drzewa Swarzędz I—II em. . . . —
Hartwig C. I—VI em. . . . . 80—85000
Hurtownia Drogeryjna I—III em. 15000
Herzfeld i Victorius I—II em. . . 1100000—1400000—1300000
Hurtownia Spółek Spożywców I—II em 50000
Iskra I—III em. . . . . 350—380000
Lubań, fabr. przetworów ziemn. I—IV em. 1450000
Dr. Roman May I—IV em. ex. kup. 7000000—7750000—7.00000
Młynotwórnia I—V em. . . . . 180—200 00
Pendowski I em. 85000
Papiernia Bydgoszcz I—IV em. 100000
Płótno I—II em. . . . . 200—175000
Pneumatyk I—IV em. B. . . . . 32—35000
Pozn. Spółka Drzewna I—VII em. . . . . 220—250—230000
„Unja“ (dawniej Ventzki) I—III em. . . . . 900—1800000
Wisła, Bydgoszcz I—II em. . . 2500000—3000000—2500000
Wytwórnia Chemiczna I—IV em. 40000
Zjedn. Browary Grodziskie I—IV em. . . . 300—310—305000

Tendencja: utrzymana.

Giełda warszawska

z dnia 21 grudnia 1923.

Akcje (w tysiącach marek polskich)

Bank Dyskontowy 5000
Bank dla Handlu i Przemysłu . (100)— . . . . . 1450—1525
„ „ „ (drobne) . . . . . —
Bank Przem. Lwowski . . . . . 825—800—825
Bank Zjedn Ziem. Pol. . . . . . 1150—1700—1650
Wileński Pryw. 250
Bank Handlowy . . . . . 4675—4725—4700
Bank Kredyt. w Warszawie 1400
Bank Zachodni . . . . . 2400—2800—2700
Pozn. Bank Zw. Sp. Zarobk. . . . . . 6000—5900—7100
Kijewski . . . . . 5300—5100
Wildt . . . . . 600—675—650
Częstocice (b. pr.) . . . . . 5250—5500—5300
Michałów . . . . . 2 20—2150—2275
Tow. Fabr. Cukru . . . . . (50) — . . 8550—7750—8200
„ „ „ (drobne) . . . . . —
Kop. Węgla (100 szt.) 9200
„ „ (50) . . . . . 8900—8850—8950
„ „ (25) . . . . . 9500—9350—9700
„ „ (10) . . . . . 9675—9825
„ „ (drobne) . . . . . 9700—11000
Firley . . . . . 400—410
Łazy . . . . . 290—330—310
Drzewny Prz. i Hand. . . . . . 850—900
Cegielski . . . . . 1400—1800—1650
Lilpop Rau (100 i 50) — . . . . (dr.) — . 1075—1450—1350
Modrzejów . . . . . 19000—16500—17500
Ostrow. Zakł. . . . . . (V em.)— . . . 250 0—26500—25750
Starachowice . . . . . 5900—5750— 950
Ursus . . . . . 1600—2000—1700
Rudzki i S-ka(100) 2750—2650—2750 . (dr.) 3300—3450—3150
Rohn, Zieliński 875—700—925 . . . . IV em. 810—600—700
Pocisk . . . . . 8 0—900—885
Parowóz . . . . . 825—800—815
Zieleniewski . . . . . 31000—27750—28500
Zyrardów . . . . . 510—515000
Borkowski . . . . . 1500—1400—1450
Jabłkowscy . . . . . 400—350—360
Polska Nafta . . . . . 925—1010—1100
Nobel 1700—1800—1770 . . . . . VI. em. 1625—1675
Lenartowicz, Rylski i Ska . . . . . 210—230—215
Siła i Swiatło . . . . . 1350—1500—1425
Fryd. Puls . . . . . 550—540—550
Czersk . — . . . . . III em. — . . 1000—1200—1100
Fitzner i Gamper . . . . . 9500—13000—12500
Gosławice . . . . . 2100—2220
Norblin po 100 szt. . . . . . 1600—1450—1600
„ po 50 szt. . . . . . 1850—1700—1750
„ (drobne) . . . . . 2150—1800—2100
Spirytus (50 i 25) — . . . . . (dr.) — . . 5700—6100—6000
Spiess i Syn . . . . . 1900—1875
Zach. T. dla Handlu i Przemysłu . . . . . —
Pol. Tow. Elektr. . . . . . 350—325—350
Chodorow (—) . . . . . 8600—8850—8700
Bednawski . . . . . —
Kabel (Warsz.) . . . . . 1300—1450—1300
Pol. Przemysł Naftowy . . . . . 1300—1400—1325
Kluczewska Fabryka Papieru . . . . . 1750—1600—1675
W. Synd. Roln. . . . . . 2300—2850—2500
Tepege . . . . . —
Pustelnik . . . . . —
Sole Potasowe . . . . . 8000—7700
Cmielów . . . . . 1700—1725
Kon pie . . . . . 750—800
Przemysł Korkowy . . . . . 225—175
Unja . . . . . 9000—10000

Tendencja: zwyżkowa.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny Ludwik Łydko.

EMULSJA TRANOWA

ŚRODEK PRZECIW SKROFUŁOM I CHOROBIE ANGIELSKIEJ U DZIECI

POLECA

HOMOSAN Tow. Akc. w Kostrzynie.

DO NABYCIA W APTEKACH I DROGERJACH.

Kupuję wszelkie ilości:

żyta, pszenicy, jęczmienia, owsa, peluszki, wyki, grochu.

Zakup i odbiór odbywa się na magazynach moich przy natychmiastowe zapłacie po cenach dziennych.

Paweł Witkowski, Grudziądz

Plac 23-go Stycznia 4/5. Telefon 28 i 352

Skład broni i amunicji

Hipolit Pinowski

Grudziądz, ulica Groblowa nr. 56/58

stale posiada na składzie i poleca na bieżący sezon: 7520

nowe dubeltówki, pojedynki, karabinki i flobery, pistolety automat. i rewolwery, oraz wszelką amunicję i przybory myśliwskie, towar w gatunkach pierwszorzędnych.

Restauracja LOUVRE Toruńska 4

poleca Szanownej Publiczności swą wykwintną kuchnię oraz pierwszorzędne napoje.

Codziennie koncert

od godz. 1-3 w południe i od 6-³/,12 ulubionej orkiestry bałałajek.

Szmaty czyste do czyszczenia maszyn kupuje w mniejszych i większych ilościach **Drukarnia Pomorska.**

C. M. POWAŁOWSKI

TELEFON 191 **GRUDZIĄDZ** TORUŃSKA 4

Największy specjalny dom artykułów męskich, bielizny i garderoby męskiej 7522

W niedzielę, d. 23 b. m. otwarty od g. 1-6.

HURTOWNIA SPÓŁEK SPOŻYWCÓW Tow. Akc.

Centrala POZNAŃ św. Marcin 27

Katowice — **Oddziały** — **Gdańsk**

Telefon 741 i 742 — Skrót telegr. **Haeses** **Grudziądz** ul. Mickiewicza 16 i 16a — Telefon 741 i 742

7527

poleca artykuły

Zakładów Przemysł. Ha-Es-Es kawę słodową, pastę do obuwia, herbaty, ultramarynę do prania i płyn do metali.	**Wszelkie towary kolonjalne-spożywcze i artyk. pierwszej potrzeby** Mydła do prania i toaletowe fabryk krajowych.	**Czekolady** fabryki **W. Osiński i S-ka** Warszawa	**Cykorie Grzesińską** „Jagolin"	**Proszki** do prania K. A. „Sapon" i „Censgo"

„ŻAR" Najlepsze polskie świece żarowe **„ŻAR"**

znajdują nabywców w świecie całym, roznosząc sławę polskiego wyrobu.

6609

Wszędzie do nabycia

Różne

Żarówki i bezpieczniki (korki) elektr. przyjmuje do naprawy **Bojanowski, TORUŃ** Piekary 26, Telefon nr. 349.

LAMPA

naftowa z podwójnym palnikiem do sprzedania ul. Kościuszki nr. 2, II.

Karty

od- i zameldowania dla Hoteli

poleca

Drukarnia Pomorska,

Grudziądz Groblowa 27/28

WAPNO

rozgrzewa ziemię, wpływa na roślinność, poprawia oraz podnosi jakość i ilość ziarn, wydaje mocną i długą słomę.

WAPNO

wzbogaca ojców i synów

WAPNO

dostarczamy natychmiast w każdej ilości. 6420

Bracia Schlieper

Hurtownia materj. budowl.

Tel. 306 Bydgoszcz Tel. 361

Baczność! KUPUJĘ Baczność!

S·K·Ó·R·Y

wszelkiego rodzaju, jak: bydlęce, owcze, cielęce, końskie, lisie, kuny, tchórze, włosie końskie po najwyższych cenach rynkowych

Zwoliński

7526 Plac 23 Stycznia nr. 27.

Browar Kunterszyn Tow. Akc.

poleca swe jasne i ciemne 7407

piwa eksportowe w butelkach

specjalnie w naszym browarze odciągane.

Towarzystwo Akcyjne H. Cegielski w Poznaniu

zawiadamia swych akcjonarjuszów, że Walne Zebranie Towarzystwa uchwaliło w dniu 19 listopada 1923 r.

podwyższenie dotychczasowego kapitału zakładowego, wynoszącego

mk. 4.800.000.000, o najmniej

marek 600.000.000 a najwyżej o marek 1.800.000.0000.

Z sumy powyższej wydawać się będzie:

a) **1.200.000.000 mkp. akcji na okaziciela po kursie 240.000 mkp. za każde nominalne 1000 mkp.**
b) **600.000.000 mkp. jako akcje imienne uprzywilejowane po kursie 360.000 mkp. za każde nominalne 1000 mkp.**

Odnośnie do akcji na okaziciela przysługuje wszystkim dotychczasowym akcjonariuszom za każde 4000 mkp. dotychczasowego udziału w kapitale zakładowym 1000 mkp. z nowego kapitału, a odnośnie do akcji imiennych uprzywilejowanych przysługuje wszystkim starym akcjonarjuszom prawo dokupu na każde 8000 mkp. dotychczasowego kapitału zakładowego jedna akcja uprzywilejowana w wysokości nominalnej 1000 mkp.

Akcjonariuszów naszych wzywamy niniejszem do wykonania prawa dokupu w myśl powyższej uchwały, nadmieniając, że wykonanie prawa dokupu co do akcji na okaziciela i co do akcji imiennych uprzywilejowanych nastąpić winno w przeciągu 4 tygodni, licząc od dnia ogłoszenia w „Monitorze Polskim", a więc do dnia 18 stycznia 1924 włącznie.

Po upływie powyższego terminu prawo dokupu upada. Subskrypcję wykonać należy w Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu i to w jego Centrali w Poznaniu, i we wszystkich jego oddziałach Poznańskich, oprócz tego w następujących Oddziałach Banku Związku Spółek Zarobkowych: w Bydgoszczy, Gdańsku, Grudziądzu, Kielcach, w Krakowie Lublinie, Łodzi, Piotrkowie, we Lwowie, Sosnowcu, Katowicach, Radomiu, Toruniu, Warszawie i Zbąszyniu.

Przy subskrypcji należy przedłożyć płaszcze starych akcji i wpłacić cały kapitał oraz agio gotówką i koszta bankowe.

Poznań, dnia 19-go grudnia 1923 r.

H. CEGIELSKI Tow. Akc.

Samulski, Suchowiak, Dr. Kręglewski, Suchanek, Fachinetti.